ANTRA DALIS

NAUJIENOS

PART TWO

VOL. XXXVI — Chicago 8, Ill. Šeštadienis, Balandžio-April 16 d., 1949 — No. 90

LITERATŪRA ❀ MENAS ❀ MOKSLAS

Nr. 84 ★ LITERATŪROS RATELIO SKYRIUS ★ EINA KAS ANTRAS ŠEŠTADIENIS ★ 5 METAI

PASKIRTOS ŠIŲ METŲ LITERATŪROS PREMIJOS

P. RIDULIS

Nepriklausomoje Lietuvoje turėjome daug grožinės literatūros premijų. Svarbiausia ir didžiausia buvo valstybinė literatūros premija. Be jos, premijas skirdavo atskiros knygų leidyklos, organizacijos, net Ukmergės visuomenė buvo paskyrusi savo premiją. Valstybinę, t. y. svarbiausią ir didžiausią, premiją per eilę metų yra gavę šie mūsų rašytojai: Jieva Simonaitytė, Liudas Dovydėnas, Jonas Kuosa Aleksandriškis-Aistis, Salomėja Nėris, Bernardas Brazdžionis. Iš taip gražiai atžymėtų mūsų rašytojų Salomėja Nėris jau mirusi, Jieva Simonaitytė dar, rodos, gyvena Lietuvoje, o visi kiti — išblaškyti po platų pasaulį neša sunkias tremtinių dienas.

Literatūros premijų įteikimas Lietuvoje būdavo labai iškilmingas. Vasario penkioliktą dieną, mūsų didžiausios Tautos šventės išvakarėse, šauniai išpuoštame valstybės teatre, Kaune, susirinkdavo daug visuomenės ir tas gražus aktas įvykdavo. Būdavo kalbos, sveikinimai, premijų įteikimas, o paskiau ,antroje dalyje, rašytojai laureatai paskaitydavo savo kūrinių.

Tremtiniai, visko medžiaginio netekę, praradę visokį turtą, bent širdyse, dvasioje atsivežė tai, kas buvo brangu Lietuvoje. Tarp kitų dvasinių vertybių tremtiniai atsivežė ir daugelį mūsų gražiųjų tradicijų. Viena iš tokių atsivežtinių tradicijų yra ir literatūros premijos, k u r i a s Lietuvių Tremtinių Rašytojų Draugija kas metai organizuoja, surengdama ir iškilmingą jų įteikimą taip pat, kaip Lietuvoje, vasario penkioliktą dieną kurioje didesnėje mūsų tremtinių stovykloje.

Premijos buvo paskirtos ir šiemet už geriausias k n y g a s, išėjusias pereitais (1948) metais. Jų iškilmingas įteikimas įvyko didelėje lietuvių stovykloje Schwaebisch-Gmunde, Amerikiečių zonoje, dalyvaujant dideliam skaičiui lietuvių visuomnės, mūsų vykdomųjų veiksnių atstovams, daugeliui rašytojų, žurnalistų ir, žinoma, patiems laureatams.

Vargingas yra mūsų tremtinių gyvenimas, menki jų ištekliai, tad ir premijų sumos labai menkos,—nei vienas iš laureatų, gavusių premijas, neprasikurs ir nepraturtės. Bet šiomis aplinkybėmis tatai ir ne tiek svarbu, daug didesnė yra simbolinė reikšmė, kuri turi ir grožinės literatūros kūrybos skatinimo prasmę ir dar kartą patvirtina, kad lietuvis, kur jis bebūtų ir kokiose sunkiose sąlygose begyventų, nesumaterialėja, o gyvena ir platų dvasinį gyvenimą—tautos amžinos gyvybės laidą.

Šiais metais premijas skyrė šios organizacijos: Švietimo Valdyba, BALFas, Lietuvos Raudonasis Kryžius ir Lietuvių Paštininkų Sąjunga. Premijoms paskirti buvo sudaryta komisija, kurioje dalyvavo premijų davėjų atstovai—Povilas Gaučys, Dr. Domas Jasaitis, Jonas Valaitis ir Lietuvių Rašytojų Tremtinių Draugijos nariai — Juozas Brazaitis, Bernardas Brazdžionis, Balys Gaidžiūnas, Alfas Nyka-Niliūnas, Henrikas Radauskas, Antanas Rūkas ir Stasys Santvaras.

Švietimo Valdybos premija šiemet atiteko *Jurgiui Jankui* už jo knygą *"Naktis ant morų"*. Jurgis Jankus rašytojo kelyje žengia nebe pirmuosius žingsnius. Jau Lietuvoje jis buvo žinomas savo apysakomis iš mokinių ir mokytojų gyvenimo. Buvo sėkmingai bekopiąs ir į dramaturgijos meną. Tačiau karas, bolševikų okupacija, tremtis sutrukdė jo, kaip ir daugelio kitų rašytojų, normalų kūrybinį darbą. Tremtyje Jurgis Jankus ypatingai atkreipė dėmesį savo apysaka, atspausta rašytojų almanache "Tremties metuose",—"Velnio bala". Tai kūrinys talentingo, subrendusio ir puikiai valdančio plunksną rašytojo.

Šiemet premijuotoji Jurgio Jankaus knyga "Naktis ant morų" nors ir nepasiekia tokių literatūrinių aukštumų, kaip minėtoji apysaka, tačiau verta dėmesio. Šioje knygoje Jurgis Jankus savo lengvu stiliumi vaizduoja, galima sakyti, šių dienų gyvenimą: skaitytojas puslapis po puslapio išgyvena ir bolševikų okupacijos metą Lietuvoje, ir Voketijos koncentracijos lagerių žiaurumus, ir karo, bombardavimų baisenybes. Žodžiu, šią Jurgio Jankaus knygą reikia skirti prie aktualijų.

Seniai jau žinoma tiesa, kad panašių knygų po didelių sukrėtimų pasaulyje atsiranda visuomet ir visose tautose. Taip buvo po 1914-1918 metų karo, taip yra ir šiame tarpukaryje ir Prancūzijoje, ir Vokietijoje, ir Italijoje ir kitur. O ir mūsų rašliavoje, jei ne knygose, tai laikraščių puslapiuose, daug kas rašė ir teberašo prisiminimus, pergyvenimus, kitų pasakojimus apie kalėjimus, apie bėgimus, apie koncentracijos stovyklas, apie bolševikmetį. Ir Jurgis Jankus šitai aktualijai atidavė savo duoklę. Atidavė mokamai, gražiai, kaip ir dera talentingam rašytojui. Tačiau, kaip minėta, panaši literatūra ilgai negyvena, o lieka kaip savo rūšies dokumentinė medžiaga, kartais panaudojama istorikų.

BALFo premija šiemet buvo paskirta *Nėlei Mazalaitei-Krūminienei* už jos legendų rinkinį — *"Legendos apie ilgesį"*. Kaip Jurgis Jankus, taip ir Nėlė Mazalaitė jau Lietuvoje pasireiškusi rašytoja. Jos kūriniai visuomet buvo sentimentalūs, perkrauti poezijos vaizdais. Kūrinių kompozicija primityvi, o charakteriai paviršutiniški, schematiški. Tačiau tie visi privalumai, kurie jos buitinėse apysakose reikia laikyti balastu, atrado savo tikrąją vietą legendose. Toks išpūstas stilius, poezijos gausybė, atrodo, ir yra toji forma, kuria išreikštos legendos skamba įtikinamai.

Daug kas iš skaitytojų, gal, atkreips dėmesį, kad Nelės Mazalaitės legendose veikia Viešpats Dievas, Dievo Motina, šventas Juozapas ir kiti šventieji... Bet čia jau rašytojos pasaulis. Mes nesiimame šiuo atveju jos knygą vertinti ideologiškai, o tik grynai literatūrine prasme. Tikinti rašytoja parašė legendas, surištas su katalikų religiniu pasauliu, kaip savo laiku legendas yra rašiusi ir garsioji Selma Lagerlof. Tikintiesiems Nelės Mazalaitės knyga, gal, bus ir labai prie širdies, kitų pažiūrų žmonėms — mažiau. Tačiau kiekvienas toje knygoje įvertins didelę tėvynės meilę. O legenda apie nežinomą kareivį tokia graži, kad nepatikti gali nebent tik komunistui, kuris temato vien Sovietų Sąjungą, užmiršęs ir savo tautą ir jos kančias.

Gal taikliausiai šių metų premija paskirta *Juliui Kaupui* už jo pasakų knygą *"Daktaras Kripštukas pragare"*. Julius Kaupas gavo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus premiją, iš tradicijos skiriamą už vaikų ar jaunuomenės literatūrą. Julius Kaupas dar labai jaunas, Lietuvoje vos pačius pirmuosius žingsnius težengęs ir tik tremtyje daugiau pradėjęs reikštis rašytojas. "Daktaras Kripštukas pragare"—pati pirmoji Juliaus Kaupo knyga, bet su ja jis pasirodė tikrai talentingas plunksnos darbininkas, mokąs gražiai doroti veikalo kompoziciją, turįs gražų stilių ir lakią fantaziją. Kas ypatingai pabrėžtina, kad Juliaus Kaupo fantastiškų pasakų gyvenimas vyksta mūsų senajame Kaune. O ta aplinkybė tremties ar išeivijos gyvenime ypatingai brangi. Mūsų senasis Kaunas, apvilktas fantazijos drabužiais, atgyja skaitytojo vaizduotėje toks mielas, toks artimas ir toks brangus.

"Daktaras Kripštukas pragare" — knyga skiriama jaunimui, tuo vardu Julius Kaupas ir premiją gavo, tačiau nerasime nei vieno, tur būt, ir labiausiai suaugusio skaitytojo, kuris šiuo tikrai menišku ir žaviu kūriniu nesižavėtų. "Daktaras Kripštukas pragare" yra ne aktualinis kūrinys, ne pritaikintas šioms dienoms, ne mūsų bėdoms ir vargams pavaizduoti,—tai jau tikros grožinės literatūros knyga, kuri ilgam liks miela ir skaitoma.

Be to, šia proga pabrėžtinas gražus knygos išleidimas ir dailininko *Adolfo Vaičaičio* iliustracijos, gal vienos iš pačių gražiausiųjų tremtyje.

Ketvirtą premiją skaitytojų vardu skirtą Lietuvių Paštininkų Sąjungos gavo *Albinas Marius Katiliškis* už apysakų rinkinį *"Prasilenkimo valanda"*. Tatai taip pat pirmoji šio rašytojo knyga, nors Lietuvoje Albinas Marius Katiliškis yra nemažai rašęs apysakų perijodinėje spaudoje. Albino Mariaus Katiliškio kūryboje labai daug jausmo, melancholijos. Jis daugiausiai griebiasi impresionistinių vaizdavimo priemonių, nors ne visuomet jas išlaiko, todėl jo apysakose labai daug stilistinių nelygumų. Kiekvienu atveju knyga maloni paskaityti.

Kaip iš šios trumpos apžvalgos matome, pernai metais mūsų tremties rašytojų kūrybos pasaulis kokybine prasme nebuvo ypatingai turtingas — neturėjome tokio aukšto meninio lygmens kūrinių, kaip pernai metais premijuotieji Pulgio Andriušio knyga "Anoj pusėj ežero" arba dar anksčiau Alfo Nykos-Niliūno eilėraščiai "Praradimo simfonijos". Tačiau kiekvienu atveju rašytojai kuria naujus veikalus, kurie ir rodo mūsų dvasios stiprybę ir ugdo ją. O kad ir šitokia iš šiais metais premijuotų knygų, kaip "Daktaras Kripštukas pragare", jau yra didelis indėlis mūsų dailiosios literatūros lobynan. Tegu tik po vieną tikro meninio grožio knygą atsiranda kas metai, mes būsime turtingi.

Peržvelgus Komisijos premijuotus veikalus, nenoromis kyla klausimas, kodėl Premijų Komisija užmiršo vieną pernai išleistą, nei kiek už premijuotąsias neblogesnę, *Petro Tarulio* knygą *"Žirgeliai padebesiais"*. Mes pasakėme "neblogesnę", nes knygoje yra ir silpnesnių kūrinių, tačiau tokie dalykai, kaip "Žirgeliai padebesiais" arba "Simas Kurkulgis ir kiti" yra tikri grožio kūriniai, verti atžymėti premija. Bet... Premijų Komisija jau savo darbą padarė. Dėl kurių motyvų ji tos knygos nepremijavo, tuo pačiu metu premijuodama net silpnesnes knygas, sunku ten nebuvus spręsti. Mes tik norėjome čia atkreipti skaitytojų dėmesį ir į tą knygą, nes sakoma, jok kartais ir Olimpo dievai suklysdavę . . .

LIETUVOS GIRIOS—D. Yuknio piešinys

M. Mažeika

KELIONĖ

Toli aš nuėjau per margą svietą
Ir ragavau visokių medžių vaisių;
Mačiau dienų lietingų ir saulėtų,
Mačiau, kaip nekaltus kaltieji teisia.

Bridau per purvą ir ėjau meksfaltu;
Kopiau aukštyn ir leidausi į slėnius.
Mačiau senų kalnų viršūnes baltas
Ir pažinau jūras nuo laivo denio.

Ėjau drąsiai ir niekad nebijojau
Gyvenimo kelionėje palūžti,
Nes pastangos sukurti žemėj rojų
Visur ir visada paliko tuščios.

Ėjau pirmyn per marmurinius miestus,
Neaplenkiau kelionėje ir sodžių;
Mačiau visom kryptim kelius nutiestus,
Bet laimėn kelio nieks man neparodė.

Pirma ėjau gražiai pasidabinęs
Dabar einu kaip elgeta nuplyšęs . . .
Mane palydi pilkos žemės minios
Ir nepaklausia nieks kada sugrįšiu.

Jau pailsau aš toj ilgoj kelionėj,
Ir vis dažniau susipina man kojos;
Regiu namus nuskrendančioj svajonėj . . .
Ir praeitis vidunakty sapnuojas.

Nors, rodos, didelė geroji žemė,
Bet vietos ne visiems čionai užtenka:
Stiprusis silpnąjį į taigas tremia
Ir šaudo iš moderniškų patrankų.

Jau vėl ruduo klevų šakos pakibo,
Bet nesibaigia ištrėmimo kelias . . .
Naktis. Danguj sidabro žvaigždės žiba,
O aš einu pavargęs ir sušalęs.

SUMOKĖKITE ŠIMTĄ DOLERIŲ, DAKTARE

MIKAS ŠILEIKIS

Lietus, dideliais lašais krisdamas, vėsino įkaitusį vakaro orą. Gatve lėtai važiavo automobilių voros. Šviesos badė akis, meksfalte lyg upėje spindėjo įvairiaspalviai spektro kaspinai, liejosi į daiktą, tai vėl smigo į gatvę.

Aš buvau iššauktas pas ligonį. Žmonės s k e r s a i gatvė skubiai bėgo nuo lietaus, dauguma buvo su lietsargiais. Aš važiavau viduriu gatvės. Kai kryžkelėj signalo šviesa keitėsi, sulėtinau važiavimą. Dar neprivažiavus prie sustojimo vietos, viena moteris sugriuvo prieš mano automobilį. "Paslydo", pamaniau. Sustojau. Moteris vandenyje gulėjo ant šono. Josios rankinukas atsidarė, ir daiktai iš jo pabiro. Ją tuoj apspito žmonės. Niekas tikrai nežinojo, kas atsitiko. Bet visi spėjo, kad ją automobilis užgavo. Mano automobilis buvo eilėje pirmas. Kol išlipau, atsirado ir policininkas. Jis patikrino mano asmens ir automobilio dokumentus.

—Gydytojas, o neatsargiai važiuoji,—jis pasakė.—Apžiūrėk savo auką.

—Bet mano mašina jos nei nepalietė. Ji pati sugriuvo,—sakau.

Moteris vaitojo gulėdama ir nesikėlė. Policininkas, paėmęs už pažastų pasodino ir, lyg nustebęs, žiūrėjo jai į akis.

—Vežkite mane į ligoninę, automobilis suvažinėjo!—šaukė ji ranka šoną susiėmusi.

—Palauk, kol reikalą vietoje ištirsime,—pasakė policininkas.

Aš maniau, kad ji buvo nualpusi. Jos ankos buvo purvinos, apsiaustas šlapias. Negalėjau lietuje ir kamšaty diagnozo daryti. Patariau policininkui moterį nešti į pastogę. Jis sutiko. Aš mačiau susirinkusių žmonių žvilgsnius ir kąd jie mane kaltino už moters sužeidimą. Gal čia koks suokalbis?

Policininkas ją nunešė skersai gatvę į tuščio namo priešbutį. Savo mašiną pavariau į šalį ir pats nuėjau. Iš lauko pusės kertinis namas buvo panašus į pigios rūšies viešbutį. Prie durų iškaba skelbė karčiamos biznį. Meksikietis kiemsargis atidarė duris. Viduje buvo tabako krautuvėlė. Lentynose stovėjo keletas apdulkėjusių cigaro dėžučių. Antroj kambario pusėj buvo senas nevartojamas bufetas . . . Dešinėj pusėj laiptai vedė į viršų, o kambario gale—durys į ilgą, tamsų koridorių. Šiaip vidus atrodė tuščias, lyg nereikalingas. Policininkas moterį pasodino ant kėdės, nuėmė jos ploščių.

—Štai ir namie! Ko nori?—piktai pasakė jis.

—Tamsta pažįstate ją?—paklausiau.

—Taip.

Jos plaukai buvo išsidraikę, riebus, tarytum keptas ubuolys veidas, žibėjo nuo varvančios pudros. Ji atsilošė į kėdės nugarą, mirkčiojo. Ji atrodė apie trisdešimt metų amžiaus.

—Kur aš esu? Kas su manim atsitiko?—išstenėjo ji.

Meksikietis, kiek pastovėjęs, nudundėjo laiptais į viršų. Policininkas nusiėmė kepurę, žiūrėjo į lubas, už kurių meksikiečio kojos pasislėpė. Tuomet atsigrįžęs į mane mirktelėjo:

—Ko lindai po automobiliu? Tau nereikėjo eiti skersai gatvę, kai šviesos buvo raudonos. Ar nežinai patvarkymų?—barė jis.

—Suraskite kaltininką, areštuokite jį!—šaukė ji, rankomis susiėmusi šoną.

—Nesirūpink. Jis nepabėgs.

—Vežkite mane ligoninėn, šaukite greičiau daktarą.

Policininkas įtartinai pažiūrėjo į ją ir pasakė:

—Čia yra gydytojas, jis tave apžiūrės.

—Ne, ne, aš jo nenoriu. Vežkite mane į ligoninę. Jis mane suvažinėjo, tai negali pats gydyti.

—Kaip tu žinai, kad jis tave užgavo?—policininkas paklausė.

Moteris nežinojo, ką atsakyti.

Aš patikrinau jos pulsą. Nieko daugiau negalėjau daryti, atrodė viskas tvarkoje. Ji liepė policininkui išeiti. Jis, išeidamas, pasakė:

—Aš esu šito incidento liudininkas. Mes žinome, kad yra tokių žmonių, kurie tyčiomis lenda po automobiliu, o paskui reikalauja atlyginimo iš nekaltų šoferių. Kitą kartą būk atsargesnė, nes, palindusi, gali neatsikelti!

Moteris atsistojo, primynė koja, "Oi!" susiėmė šoną, persikreipė, suvaitojo. Koridoriu atėjo sena moteris ir tuoj atbėgo meksikietis. Liepiau meksikiečiui pagelbėti nunešti ją į lovą. Šis apsidairė žiūrėdamas į seną moterį. Senoji moteris, tylėdama, linkterėjo meksikiečiui galva, duodama suprasti, kad neštų. Ji pirma nuėjo tamsiu koridoriu į kitą butą. Paguldžiau savo auką lovoje.

—Kaip dabar jaučiatės?—paklausiau.

—Truputį geriau, bet man šoną skauda.

—Pailsėsite ir praeis. Jūsų širdis gera, pulsas normalus. Susijaudinimo sensacija jus paveikė.

Kai meksikietis išėjo, senoji moteris pasiliko kambaryje. Ji buvo ligonės motina. Prie kambario durų, lauko pusėje, stovėjo staliukas, primenąs ligoninės kambarį, ant jo buvo keletas bonkučių su gyduolėmis. Dvokė karbolio kvapas. Pradėjau šią aplinkumą įtarti.

Ji ironiškai pažiūrėjo į seną moterį, lyg norėdama jai kažką sakyti, tarė:

—Gydytojau, aš nenoriu jums daryti nemalonumų. Sumokėkite man šimtą dolerių ir aš užmiršiu.

—Šimtą dolerių! Už ką?

—Gerai, tuomet aš jus galiu skųsti už sužeidimą.

—Bet tamsta nebuvai sužeista.

—Tai jau jūsų reikalas, — pasakė ji grasindama.

—Tegul bus taip. Policininkas bus liudininkas,—atsakiau.

—Policininkas? Ką jis žino. Jo ten nebuvo, kai mane užgavai.

—Tenai buvo daugiau, kaip dešimt žmonių, kurie matė, kad tu pati lindai po mano mašina, tik per anksti sugriuvai. Policininkas surašė liudininkų vardus,—aš pasakiau.

Ligonė tylėjo žiūrėdama žibančiom akim. Po ilgos pauzos tarė:

—Duok dvidešimt penkis dolerius ir bus baigta,—pasakė ji.

Senoji moteris išėjo į kitą kambarį, kur pro stiklinių durų viršų švietė stipri šviesa. Aš žengiau į koridorių, kaip staiga atsidarė durys. Iš kambario išėjo du vyrai ir dvi merginos.

—Alio!—užkalbino mane blondinė, sėdėjusi šalia durų. Tenai buvo šešios merginos naktiniuose marškiniuose. Visos sužiūro į mane. Blondinės veidas buvo truputį apvytęs, bet ji atrodė graži. Aš nežinojau, ką sakyti. Stiprus pudros kvapas rėžė man gerklę... Ružavi jų drabužiai, kaip pavasario žiedai, skendėjo skaisčioje šviesoje. Aš nežinojau, ką sakyti ir kaip pradėti. Pajutau, kaip kažkas man ant peties uždėjo ranką.

—Matai, daktare, jūs netikėtai pataikėte į dangų!—pasakė mano "pacijentė".

—Kaip tai į dangų?—nustebęs pakartojau.

—Matote, kokios gražios panelės....

Aš tylėjau rankoje laikydamas krepšį su instrumentais.

—Daktare, jūs nesuprantate. Gerai, kad nesuprantate. Užmirškite. Išėjome lygiomis.

Senoji moteris paleido patefoną.

—Muzika šį vakarą,—pasakė ji.

—Tiktai šį vakarą?

—Kiekvieną vakarą mokinamės šokti...—atsakė mano ligonė.

—Ir griuti!—atsakiau.

Patefonas griežė kažkokią melodiją, kuri priminė šuns staugimą. Skambėjo mano ausyse žodžiai "muziką šį vakarą"...

Kertėje stovėjo tas pats policininkas, švilpavo šoferiams. Atrodė, kad jis dabar geriau prižiūrėjo šį susikimšusį kampą. Aš, priėjęs prie jo, pasakiau, kad man šioj aferoj daug kas neaišku. Jis nusijuokė:

—Ji norėjo jus apgauti. Ne pirmą kartą ji čia griuvo. Ar susitaikėt?

—Susitaikėm, bet . . .

—Kaip "bet"?

—Man išrodo, kas nors netvarkoj,—aš mikčiojau, nenorėdamas policininkui pasakyti tiesos.

—Dvokia?—jis paklausė.

—Taip man rodos . . .

—Aš žinau, bet tai ne mano reikalas... Čia lankosi įtartini žmonės.

Kai sugaišintas nuvažiavau pas ligonį, žmogus buvo jau miręs.

IMPRESSIONS OF MY TRIP TO THE "VALLEY OF THE SUN"

Chicago was experiencing one of those freakish snow storms the day I departed for Phoenix, Ariona, Feb. 6th. From my compartment window on the train, I viewed snow, snow, and more snow, the farther west we traveled. Ice formed on the platform between the cars and the porter was kept busy scattering salt, that passengers might more safely pass from car to car. Even into Texas and New Mexico, snow lay in the low places. As we journyed southward, trees disappeared from the scene almost completely. Instead scrub bushes and yucca plants appeared. New Mexico proved indeed to be "The greatest expance of nothingness the Lord ever created". This is a quote from a soldier stationed there abouts. Miles upon miles, mountain ranges now began to appear—red rock mountains, the only interesting break in this monotony. Finally El Paso and a few palm trees, my first look at them in reality.

From this point on South, the landscape changed to Mexican style adobe houses. Night was falling and oil lamps burned lonesomely in tiny windows. Occasionally a herd of sheep or cattle but the only sign of human habitation was a tiny shack here and there isolated in this desolation, miles from even a crude road to travel.

The Chicago-Los Angeles train slipped off the Phoenix car at three, A.M., then proceeded on its way to the coast. I must have slept soundly despite the jolt of putting us on siding. At seven-thirty, the porter tapped on the doors to awaken each occupant. I pulled up the shade to peer out at a fairlyland picture, remembered only from books and periodicals. There stood a charming little Spanish style station, vine covered. Three lovely palm trees graced a park-like square. The sun shone bright and warm. True, a chill wind greeted us as we stepped from our car. My warm coat felt comfortable as did the scarf around my ,neck, but I smiled gratefully up at the sky for welcome warmth.

My Sister and her husband appeared at this point, to greet me enthusiastically. Our drive toward their home took us up North Central avenue, one of the loveliest streets to behold. Palms, the decorative variety, lined both sides of the wide boulevard. Buildings were low and white reflecting the white sun-light. Now other trees caught the eye, tall slender cyprus, big bushy tamaresks and the orange and grape-fruit trees. Other varieties such as populars and Chinese elms take a winter rest even as in the north. Grass also dries out and is brown except where winter grass has been sown and watered carefully. Around the public buildings, exclusive resorts or golf courses, beautiful green carpets around.

As we drive out of the city limits (my Sister lives on a small ranch a few miles out) we see some ravages of the recent cold weeks, "unusual" weather as the Arizonians say. This term has a strangely familiar ring borrowed no doubt from California. Date palms and citrus groves appear slightly browned. We stop at one of the road-side stands to purchase fruit. The size and beauty of the fruit intrigues me no more than its low cost. Half bushel baskets of grape fruit sell for forty cents (about one and a half cent per fruit). Oranges come slightly higher, two cents each. Dates are priced at fifteen cents but Sister nudges me not to purchase these here. It seems there are special places where dates are more thoroughly processed. Although the cost is higher, a more thorough cleansing and gassing process insures sterilization against the tiny worm-like insects that are prevalent on dates. Also the flavor and texture are more delicate and the color, a lighter brown.

The fruit man slices open one of the grape fruits to show the effects of the freeze. The public must not be duped, least of all, visitors. We know that the fruit now can not keep too long and are informed that shipping is temporarilly forbidden except on special inspected fruit fortunate to grow in locations naturally protected against the cold.

Along the highway, run the irrgiation ditches on either side. I note students going to school, scuffling with each other in an endeavor to keep out of the troughs. It looks like an Arizona sport, to see who falls in the water. I'm told that frequently small children and babies must be fished out from the ditches and occasionally drownings have occured. Water runs freely now and residents may draw from their garden hose, as much as they wish for their lawns or flowers. Iris and jonquils are blooming and also a red berry-like bush whcih adorns many dwellings. It clings lovingly to the sides of the houses. Yes, water is plentifull now following the copious rain fall but later in hot months water may be rationed. Drinking water is procured from wells and it has a decidedly salty flavor.

The mighty Colorado river runs at the Arizona boundary and yet this state can not have its rightful share of the water. Here I must tread lightly lest friends of California take issue with me. There is constant enmity between these two states over water rights, primarily. For years a fight has ensued. A bill now before Congress, entitled "Central Arizona Reclamation Project" will again open the age old discussion. This time the Arizonians are asked to employ the aid of friends and relatives throughout the entire country, by requesting their congressmen to vote favorably on the bill. California maintains that her fast growing population merits the larger share of Colorado water rights.

Shopping trips acquainted me with the extreme courtesy afforded visitors on every hand. Spanish is spoken for the benefit of the large Mexican population in Arizona. Perhaps clerks are schooled in the special courtesy mannerisms but it is nevertheless gratifying and enhances the charms of this part of the country. Shop keepers are never hurried. They always seem to have time to inquire if one is enjoying one's vacation, etc. One is made to feel that here people really live. Except for a measure of hustle, bustle in dowtown Phoenix, resembling the stir of any American city of comparable size, 200,000, there is a quite peacefullness and "there's always tomorrow". Pedestrians cross streets carefully with obedience to traffic lights. I who have been Chicago taught to give cars the right of way or else — here find drivers always for the pedestrians.

Saturdays the Indians come to town to sell their wares. Squatty plump Indian women in gay shawls choose sunny street corners, spread blankets on the pavement and lay out their pottery and bead work. Now it is a state ruling that such wares must ectually be of Indian make. In past years, Woolworth company indirectly furnished the display of gee-gaws and trinkets made by anyone anywhere, while the Indians hiked the price to suit themselves and fly under false colors.

All houses are low, of one story and built of white stucco or brick painted in pastel shades. Each home is equipped with a water cooler on the roof. Condensation and a blower provide pleasant temperatures within the houses even in the most extreme heat of Summer. Most homes now also have provision for the cooler weather of December, January and February, by the installation of oil stoves and gas grills. Phoenicians would heartilly disapprove of me telling you that all during my Feb. stay, our oil heater was in constant operation. The last few days of my vacation however, we could bask in the sun and sport about in play clothes comfortably. Now each day brings the sun's straighter and warmer rays. The day I left Phoenix, day temperatures were in the eighties. The fact that I must leave just as my sun-tan was beginning to show, filled me with regret.

Phoenix lies in the valley, the "Valley of the Sun", as does Mesa Tempe and a dozen other towns. Mountains completely surround the valley and any time of the day interesting varied hues steal over the awesome peaks. Snow shows on Squaw Peak and on Four Peaks. Camel-back mountain is red rock which changes to orchid and blue shades with varying light.

We drove out to the state mountain parks, Papigo and South-mountain Park where cactus grows in profusion. We don slacks or Levis even as the natives, in order to walk more safely among all the spines. The Sahuaro cactus tree is most prevalent. These grow to great heights shooting out arms parallel with their trunks. The barrel cactus abounds as well as numerous other species of low flat leaf plants. In another month or so, the desert will be in bloom and this year promises a brilliant display since the rains were ample and even unusually profuse this season, breaking an eight year of near drought. The sand has stored up its supply now for come what may. At South Mountain Park are located the Botanical gardens where in are grown cacti of a thousand species and collected from Arizona, its neighbor states and Mexico and Central America. Incidently, cactus plants purchased on the grounds here may not be taken to California.

There are rulings regarding fruit shipments also. Nebraska may not send fruit to Arizona — some safeguard against contaminating the citrus crop with a fruit fly.

I climbed one of the lesser mountain peaks, following the Indian trail upward. From this vantage point one beheld Phoenix and neighboring towns lying in the valley. Looking out toward the mountains, the eye sees but more and more peaks lying one in back of the other as though nature knew no bounds. The snow capped ones, shining in the sun, hold one entranced.

Resorts naturally abuond in the valley. Many are built as close to the mountains as possible, such as Camelback Inn with its large main building and all the smaller cottage hotels in this establishment. Phillip Wrigley's palatial castle atop a mountain presents truly an engineering feat. Below it lie individual small luxury homes rented to exclusive clientel. Rumor has it that Wrigley's "Biltmore", as the aggretation of building is called, was recently sold to a prominent radio star.

Green Gables is another of the outstanding hotels, visitors are pleased to view. It is built in low sprawling English country architecture with ever burning torchiers at either side of the entrance. An English suit of armor stands in the great hall. The face piece of the coat of mail is lifted, disclosing a live man therein.

There are of course also numerous hotels and motor courts whose prices range from five dollars a day and up.

One day during my stay, I visited a Chicago lady, Mrs. Karpis and her grandson, Phillip Broman, my student. They are now living in Mesa, Arizona. Mrs. Karpis is the mother of Mrs. A. Bertash and Louise Jansen of Chicago. Phillip pointed out to us the beautiful Morman temple near their home. The lovely grounds contain a large mirror-like pool in which is reflected perfectly the ornate front of the structure itself.

Phoenix has for years been the Spring training grounds for major league base ball teams. At present the New York Giants are having their work out there.

Adams hotel in down town Phoenix, is a cosmopolitan meeting place for all. Here are maintained headquarters for ranchers, range feeders and stock buyers. Western attire is much in evidence. Around the corner from the Adams, is Gene Autrey's store specializing in fancy Western garb for men and women. Studying the elegant window displays, I was struck with the stylish though impractical array of costumes, silk blouses, light colored flannel slacks, white coats with cowboy motives painted or embroidered thereon. Elaborate hand tooled belts and cowhide boots at prices ranging from twenty-five dollars and up. On Rodeo day, every citizen must attire him or herself in some western togs or be subject to a fine of ridiculous sentence. It is all in fun, of course.

Reg Manning, native artist of Phoenix is popular everywhere one goes. His art is displayed on everything from murals hung in public buildings to motives stamped on table cloths, luncheon sets and towels. Advertising folders also bear Mannings illustrations, and the natives may well be proud of his unique art.

Daily I saw truck loads of oranges and grape fruit pass by on the road. These were headed for the canneries and juicing plants. Loads of baled cotton also passed by. Cotton is grown very successfully in parts of the valley. Celery and strawberries in season, thrive in the sandy soil.

Unfortunately Grand Canyon was closed due to the heavy snows. On my next trip to the sunny south, however, I expect to be more fortunate and also take the drive into old Mexico to Nogales, just across the border, because there will be other trips. The "Valley of the Sun", is a most fascinating spot that even Chicago lovers like myself can delight and glory in.

Lulu-Raben Mitchell.

LINKSMŲ VELYKŲ
LINKIU VISIEMS LIETUVIAMS!

JOHN T. ZURIS
TEISĖJAS

LINKSMŲ VELYKŲ DRAUGAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS

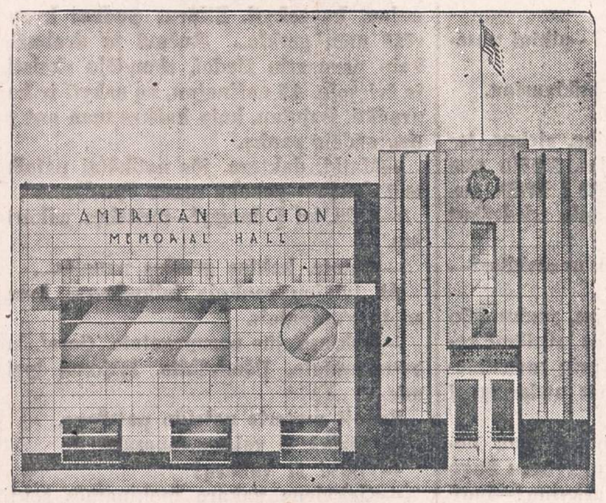

DARIUS - GIRENAS
POST No. 271
AMERICAN LEGION

4416 SO. WESTERN AVENUE
Tel. LAfayette 3-8484

Lawrence F. Gubista, Commander
Valdyba ir Nariai

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ
Visiems draugams Amerikos Legionieriams, kostumeriams ir lietuviams linki

ANTHONY H. KASPER, Sav.

THE CABOOSE INN

5059 So. Wells St. Tel. LIvingston 8-9431

NAKTIS

ALĖ RŪTA

—Neskubėk, meilute.

—Neskubu.

—Jau suvarei visus. Matai, aš nesuspėju paruošti. Mašina, žiūrėk, eina vis vienodai: ji niekad neskuba ir neatsilieka. Pamažu ir visada pastoviai ji ėda laiką ir žmogų.

Luli išsiima iš kišenės nosinaitę, truputį alyvuotą ir suodiną, perlanksčiusi ją nusišluosto veidą, lūpas.

—Čia dirbu dvidešimt metų. Pradėjau būdama penkiolikos, kai mirė tėvas; motina tuoj apsivedė, o mes visi penki išėjom kas sau.

Ji pasakoja, o aš suku sraigtelius į vieną vietą. Vis į vieną, į tą pačią — suku tūkstančius sraigtų.

—Trisdešimt dolerių — Vedu mintyse savo sąskaitas, o Luli jau pasakoja apie savo draugą, kuris buvo labai puikus ir su kuriuo vis dėlto ji neapsivedė. Jis esąs dabar jau trijų vaikų tėvas.

—Taip? Ar tai tiesa? — dažnai nusistebiu įterpdama jausmažodžius, tačiau vos galiu suvokti, apie ką ji kalba.

—Trisdešimt — Penki tetai, skolai mažinti; kambarys, maistas, važinėjimas. Gal porą mažų siuntinėlių...

—Kaip tu manai, Mary? — primygtinai kažko klausia Luli.

Buvau įsigilinusi į visą būrį vardų ir svarsčiau, kam tuos du siuntinėlius nusiųsti. Visi varge, visų laiškai liūdni, visų tebeprisimenu žvilgsnius ir žodžius mane palydint.

—Ką manai, Mary, sakyk, sakyk man! — Luli rankose vartosi vienas po kito šlipuojami straigteliai, o juodos akys nukreiptos į mane.

Per tuos tris mėnesius greta sėdėdamos, abi mašinų bildesy, apsuptos daugelio taip pat ilgomis linijomis išrikiuotų žmonių, atkaklia tylinčių arba juokaujančių su kaimynu, supratom su Luli, sutapom, tarsi du sraigteliai, mūsų abiejų ir daugelio kitų rankomis padaryti, nudailint ir amžinai besisukančia mašina siunčiami jų paskirčiai.

—Aš manau, tai gerai, Luli, — atsakiau netikru balsu.

—Ką? — padidėja Luli akys.

Paskui ji susijuokia:

—Meilute, tu ir vėl manęs negirdėjai.

Mėgau Luli, bet kartais norėdavau, kad ji būtų kaip mano kaimynė iš dešinės, su kuria laike tų trijų mėnesių nieko daugiau nepratarėm į viena antrą kaip tik "gerą rytą" ir "sudie."

—Negirdėjau, Luli, — prisipažinau susigėdusi.

—Ak, tu——

Luli pradėjo tyliai dainuoti, ir aš džiaugiaus pasilikdama viena su savo mintimis.

—O gal pamėginti siuntinėlį į Lietuvą? Labai nekaltą, mažą, nors tiktai kokį šiltą daiktą Mamai: pirštines, batus ar ka——

Vienas sraigtelis paslysta, ir mašinos diržas stipriai užgauna pirštus. Širdis plakasi kaip išjudinta banga ir smilkiniuose šiltai tvinkčioja.

Kaimynė dešinėje neperima iš manęs straigtelių, kaip aš iš Luli; ji visais pirštais kažką spaudžia, sukinėja, gal keičia sukimosi kryptį, greitį ar spaudimą, — nežinau.

Luli švilpauja kažkokią melodiją. Kodėl nevedė jos draugas? Ji gana graži, tik dabar kiek per liesa ir jau pasidabruotais plaukais.

Paskui mintys ir vėl nuskrenda į Europą. Mąstau apie Joną. Kodėl taip ilgai, nors pusbrolis viską sutvarkė? Sraigteliuose matau jo kilias akis ir giedrą veidą...

Dūsliai ataidi fabriko sirena, skelbianti pamainą. Nemačiau, kaip atėjo ir sustojo už mūsų nugarų kitos mergaitės.

—Meilute, eikim, baik. Kam tu skubi atiduoti savo laiką?

Dabar visas laikas mano, visa naktis, galvoju ir šypsaus žiūrėdama į Luli.

—Kodėl mes ne vienoj pusėj gyvenam? — vis tą patį sako Luli, kai gatvėj paspaudžiu jos alkūnę ir sakau "matysimės rytoj."

Einu iš lėto, įsisupusi į menkus drabužius ir į savo vidų. Ir nejuntu rūko, nei įkyraus lietaus. Šypsaus pažįstamiems veidams, kurie dabar visi renkasi, visi man kalba, ir visiems aš be žodžių kalbu.

Pirkdama bilietą apsirikusi įmetu penkiais centais daugiau, paskui ligi pat namų jų gailiuos. Penki prie penkių,—tuoj ir būtų šokolado sesers vaikams. Žinau, kad mano siuntinėliai jiems per reti ir kad juose niekada nebūna per daug šokolado nei kitų dalykų.

—Visokių šnekų apie jus, — kalba teta paduodama pietus.— Sako, ne visi jau tokie vargšai esą——

Ji pasakoja daugybę apkalbų apie atvažiavusius, ir mano širdis sunkėja.

—Ar ne skanus kepsnys? — jau kelintą kartą protarpiais savo apsčios kalbos klausia teta.

—Skanus.

Ir staiga kąsnis sustoja gerklėj. Žiūriu į šaldytuvo rankeną, o veidais nurieda dvi ašaros.

Ką jie valgo dabar? Ne visus pasiekia mano siuntinėliai, o ir jie tokie reti, skurdūs.

Pusbrolis kviečia į kiną, bet sakau, skauda galvą ir taisaus lovą

—Kas tau: vis galvą ir galvą? Pas daktarą nueitum. — Dabar teta tokia švelni ir man darosi šilta.

—Praeis, — atsikalbu.

Nieko nenoriu, kad tik jie paliktų mane vieną.

Šilta. Tikrai šilta ir gera. Už poros dienų — šetadienis. Nedirbsiu. Rašysiu daug laiškų. Siuntinėlius rišiu — Jonui ir seseriai. Kitą savaitę—kitiems. Tai mano didžiausias džiaugsmas ir atpildas už visos savaitės tuštumą. Kad tik pusbrolis vėl nekviestų į kokį pobūvį ar pasivažinėjimą. Jie visi geri, bet aš norių būti viena.

Šilta ir gera, tačiau miegas neateina. Ilga virtinė veidų ir vaizdų. Priskaičiuoju šešias valandas pirmyn. Jie gal dar tebemiega,—šaltame barake keltis niekas neskuba. O namie jau visi sukilę. Iš kaminų rūksta dūmai, kepa blynus, jeigu dar turi ką kepti ir jeigu praėjusią naktį nesustojo prie jų namų sunkvežimis... O gal Mama šiuo metu poteriauja, už mane, už mus visus?..

Visiškai nenoriu verkti, bet akys ir smilkiniai sudrėksta.

—Kai aš miegosiu, jie stums naują vargo dieną. Ar ilgai? O gal ateis kada vėl atostogos, kai visi suvažiuoja pas Mamą?

Vartaus, pradedu skaičiuoti, deklamuoti žinomus eilėraščius, skandinuos į visišką nemąstymą, bet miegas neateina.

Straigteliai, sraigteliai... Užgauti pirštai tebeskauda. — Neskubėk, meilute. Kodėl jis nevedė Luli? Ji gera mergaitė.

Miegas neima. Dilgteli kairėje krūtinės pusėj. Blakstienos sausos, net čiuža mirksint. Galvoje tuščia. Jonas akyse. Ar greit atvažiuos? — Širdis dūsliai plaka. Retai, bet stipriai, ir jos aidas atsiliepia smilkiniuose, rankų pirštuose.

Trinksi durys ir žingsniai. Garsiai dainuoja radio.

Ir kur gauti garantijas Onutei? Galėtų teta, bet ji tik pasakoja vis naujas bogas paskalas apie atvažiuojančius. Man ji gera, bet vis moko, pabara, esą mes kitokie negu jie.

Niūniuoju sau mintyse liaudies daineles. Kairėje krūtinės pusėje dilgsėjimai dažnėja. Akys skauda ir atsimerkia. Atsikėlusi praverių langą. Vėl guliu, vartaus. Sraigteliai, diržas eina ir eina į dešinę... Kiek jis nuneša mano minčių!

Kažkur toli girgžteli, tarytum svirtis — o gal Mama vandenį semia? Gal gyvulius girdo? O gal puodams papildyti neša vandenį į gryčią? Krosny žabų kūlelis smilksta, blynai džiūsta iš lėto — sausi, žirniniai blynai. Skanūs, šilti.

Širdis daužos plačiai, kaip vėtroj pakabintas žibintas.

Gretimame kambary kriokia tetėnas. Grįžta iš naktinės pamainos kitas pusbrolis. Jis ilgai prausias, varsto šaldytuvą, verda kavą, valgo, paskui atsigula. Iš jo kambario ilgai dar sklinda sigarečių dūmai.

Tikrinu savo balansą. Ar neišeitų šią savaitę trys siuntinėliai? Jeigu labai maži... Bet seseriai reikia didesnio, vaikai... Ne, niekaip neišeina. Galvoje taip tuščia, tarytum vėjo išpūsta, tik čeža sausi lapai.. Širdis nebesiblaško, tik dilgsi be paliovos. Tylos rėmuose — tolimas miesto triukšmas. Matyt, jau rytas, nes pradeda dundėti tramvajai. Bloškiu viską į šalį, staigiai apsiverčiu, susiriečiu, galvą piktai įspaudžiu į pagalvę. Akių vokai virpa. Iš toli, toli artinasi miegas. Jis neskuba. Dar slankioja po visus kampus, žiūri į balstančius langus, glosto mane, ramina. Ilgai guliu visiškai neutralioj būsenoj. Nė vienos minties, nei vaizdo, nei jausmo. Tik reti dūriai širdy erzina. Tuščia, nejautru, gera. Rodos, nebegyvenu. Neilgai. Vėl prasideda ——

Aiškiai sugirgžda svirtis. Neklystu, nes matau ją nusileidžiant ir pakylant. Širdis vėl stipriai suplaka —Kažin, kas semia? — Labai noriu matyti, bet bijau išeiti iš už klojimo kampo. Stoviu nutirpusi ir godžiai žiūriu į visą sodybą. Girdžiu, kaip vaikšto kažinkas, darinėja duris, bet nematau žmonių. Nė vieno žmogaus. Noriu bėgti į kiemą, į trobą, nors tik labai trumpam, tik pamatyti, ar jie visi dar gyvi. — Lyg prirakinta stoviu prie klojimo kampo. Akis išplėtusi žiuriu į kiemą. Iš kamino dūmai kyla. Su ilgesiu žiūriu ir veržte veržiuosi tenai, tačiau nejudu. Baimė. Norėčiau nors tik vieną minutę pabūti tenai, bet žinau, kad mane seka, pagaus, suims, kankindami tardys ... Gal ir namiškius kankins dėl manęs... Ir neinu, nes baimė didesnė net už ilgesį. Godžiai apibėgu akimis ir sodą, ir kūdrą, ir aukštas liepas, virš trobos besidairančias. Brolis rašė, kad sudegė viskas. Mat, netiesa. Visa, kaip buvo: ir sodas žalias, ir grįčios langai vis tokie truputį liūdni, kaip išsiilgusios akys. Žinau, kad kažkur netoli yra policija, kuri seka mane, tirpstu iš baimės, spaudžiuos prie klojimo kampo ir godžiai žiūriu į savo tėvų kiemą. Pagaliau, ryžtuos. Vistiek, kas bus, bėgsiu tenai, nors tik pabučiuosiu, nors tik Mamą... Jau bėgu pro kūdrą, bet iš sodo šoka du žvaigždėtom kepurėm vyrai, matau jų ginklus, matau jų rauplėtus, plačius, veidus ir siauras akis... Iš baimės nutirpstu visa, noriu sušukti garsiai "Mama"! — Kad ji išgirstų, kad žinotų, jog buvau arti, norėjau ją aplankyti... Šaukiu iš visų jėgų, bet jokio garso. Vyrai deda ant mano rankų retežius, kurie garsiai, savotiškai žvanga...

Pabundu. Žadintuvas tebeskamba. Iš baimės esu nutirpusi, vos išsijudinu keltis.

Tą pačią dieną, vakare, Luli stovėjo prieš mano lovą. Jos išsigandusios akys buvo didelės ir juodos.

—Ar skauda? Ar labai skauda? — klausė kelintą kartą.

—Ne. Nėra labai blogai.

—Ką sakė gydytojas?

—Nėra labai blogai.

Luli nusišypso.

—Mary, aš taip nelaiminga, kad... tavo ranką... mašina... Sakiau, neskubėk ir nesvajok...

Kai Luli išėjo, pusbrolis atnešė laišką. Rašė Jonas iš uosto. Už poros savaičių jis būsiąs čia. Nors ranką neapsakomai skaudėjo, visą ilgą jo laišką perskaičiau. Sekanti nemigos naktis buvo: rankos skausmas ir Jono laiško mintys.—

Jis greit būsiąs čia, ir mes daugiau nesiskirsią. Ir šitoji išeivijos naktis abiems drauge nebusianti taip tamsi.

Sunny Disposition

ESTHER WILLIAMS is living proof of what that California sun can do for your personality. She has just returned from Mexico with a new Technicolor film to her credit, M-G-M's "Fiesta."

LINKSMŲ VELYKŲ

Draugams ir Kostumeriams

ir Visiems Lietuviams!

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASS'N.

JOS. M. MOZERIS, Sec.

3236 So. Halsted St. Calumet 5-4118

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

DARGIS LIQUOR STORE

CHARLES ir KASTANCIJA DARGIAI, Sav.

Visados didelis pasirinkimas degtinės, vyno, alaus gerti prie baro ir neštis namo.

2555 West 71st Street

Tel. PRospect 6-9431

Linksmų Pavasario Švenčių—Velykų

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

W. J. STANKUNAS

FOTOGRAFAS

3315 So. Halsted St.

Tel. YARDS 7-1546

Linksmų Pavasario Švenčių — Velykų

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

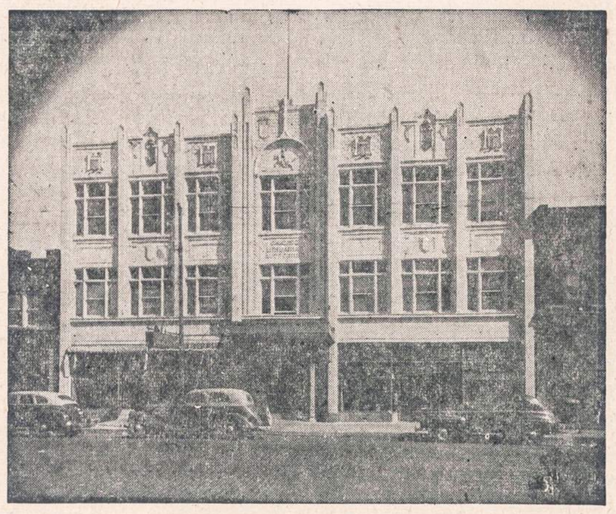

CHICAGOS LIETUVIŲ AUDITORIJA

IR VISA DERIKTORIŲ VALDYBA

3133 So. Halsted St. Tel. VIctory 2-6172

NAUJIENOS

PIRMAS IR DIDŽIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJ

NAUJIENOS visuose Amerikos miestuose ir užsienyje turi savo korespondentus ir nepaprastų gabumų rašytojus, žurnalistus.

NAUJIENOS duoda vėliausias, tikriausias ir geriausias pasaulines, nacionalines bei vietos žinias, straipsnius ir paveikslus.

NAUJIENOS talpina išvietintųjų lietuvių šeimų, giminių bei pažįstamųjų paieškojimus ir jų atsišaukimus į savo tautiečius.

NAUJIENOS nemokamai spausdina lietuvių draugijų, klubų ir organizacijų pranešimus, atsišaukimus ir korespondencijas.

UŽSIRAŠYKITE NAUJIENAS ŠIANDIEN PAT.

Prenumerata: Amerikoje ir Kanadoje $7.00, pusei metų $3.50; Chicagoje $9.00, pusei metų $4.50; Užsieny $10.00, pusei m. $5.50.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street :-: Chicago 8, Ill.

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME VISIEMS MŪSŲ

DRAUGAMS LIETUVIAMS IR KOSTUMERIAMS

The Exchange National Bank of CHICAGO

130 SOUTH LA SALLE STREET

NARYS FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION IR FEDERAL RESERVE SYSTEM

PROF. DR. FILOLOG. PRANAS SKARDŽIUS

(50 metų sukaktuvių proga)

Pranas Skardžius gimė 1899 metais kovo mėn. 26 d. Subačiaus miestelyje, Panevėžio apskr. Gimnazijos mokslus išėjo Panevėžyje. 1923 m. rudenį pradėjo studijas Kauno universitete. Bestudijuodamas sekretoriavo žymiausiam lietuvių rašomosios kalbos mokslininkui Rygiškių Jonui-Jablonskiui ir bendradarbiavo su kitu garsiausiu lietuviu-kalbininku profesorium Kaziu Būga. Tuo metu Pr. Skardžius labai daug dirbo: taisė kitų studentų rašto darbus, taisė svetimų knygų vertimus į lietuvių kalbą ir pats rašė daug straipsnių mūsų gimtosios kalbos reikalais. Savo žiniomis, darbštumu ir atsidėjimu grynajam mokslui Pr. Skardžius tuoj atkreipė į save universiteto profesorių dėmesį ir jam buvo paskirta stipendija studijuoti kalbotyrą ir lietuvių kalbą Leipcigo universitete pas garsų profesorių — filologą Gerullį. 1929 metais šiame vokiečių universitete Pranas Skardžius gavo filologijos daktaro laipsnį, apgindamas disertaciją — Slavų skoliniai senovinėje lietuvių kalboje, kuri buvo atspausdinta vokiečių kalboje. Grįžęs Lietuvon, tais pat 1929 metais, dr. Pr. Skardžius buvo pakviestas dėstyti kalbotyros dalykus Vytauto Didžiojo Universitete, Kaune. Čia sėkmingai dirbo iki 1940 metų ir įgijo ekstra-ordinarinio profesoriaus laipsnį. Nuo 1940 m. iki 1944 metų dėstė Vilniaus universitete ir buvo Lietuvos mokslų Akademijos narys. Tremtyje daug dirbo prie Goettingeno universiteto ir šiuo metu dėsto baltų kalbotyrą Tuebingeno universitete.

Prof. Pr. Skardžius parašė ir atspausdino: Daukšos akcentologiją (1935 m.), Lietuvių kalbos žodžių darybą (1943), Lietuvių kalbos kirčiavimus, redagavo Vytauto Didž. U-to Hum. Mokslų fakulteto kalbotyrinio žurnalo 8 knygas, buvo Gimtosios kalbos redakcijos narys, taisė kalbą daugybės verstinių knygų, rašė kalbotyros klausimais straipsnius įvairiuose lietuvių ir vokiečių žurnaluose. Po prof. Jauniaus, Kazio Būgos, Jono Jablonskio, šių lietuvių rašomosios kalbos didžiųjų ramsčių, prof. Pranas Skardžius yra vienas žymiausių lietuvių kalbos mokovų. Ir sunkiausiose tremties sąlygose Pr. Skardžius, dėstydamas vokiečių Tuebingeno universitete, rengia lietuvių kalbos mokslininkus ir rašo naujus mokslinius veikalus. Jau yra parašęs vokiečių kalba didžiulį kalbotyrinį darbą apie lietuvių kalbos žodžių darybą ir parengė Lietuvių Kalbos Vadovą, kurio atspausdinimo laukia visame pasaulyje išsisklaidę lietuviai.

Dabartiniai rusiški Lietuvos valdovai mėgino prikalbinti Pr. Skardžių grįžti ir dirbti jų naudai. Bolševikinių pakalikų pastangos niekais nuėjo. Tada Vilniaus, Maskvos radijai ir pusiau rusiški laikraštpalaikiai plūste išplūdo šį garbingą mokslininką. Kol Lietuvoje siaučia bolševikiniai rusai, kol čia viešpatauja baisioji vergija, kol grynasis mokslas prievartaujamas Maskvos politbiuro dirbtinai sugalvota linkme, tol neturi ką čia veikti joks rimtas mokslininkas, tol šių dienų Lietuvoje negali gyventi ir mokslo darbą dirbti žymusis lituanistas Pranas Skardžius. Jis su savo šeima apsisprendė vykti į demokratinių laisvių kraštą — Jungtines Amerikos Valstybes.

Pr. Skardžiui nesvetimas ir visuomeninis darbas. Gimnazijoje jis buvo aktingas moksleivių — aušrininkų veikėjas, universitete — Kultūros būrelio ir studentų socialistinių organizacijų narys. Ilgus metus buvo įsitikinęs vegetaras ir abstinentas. Yra tat gilių humanistinių ir demokratinių principų mokslininkas. Jo darbštumas imponuoja ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams. Mokslo darbą dirba ne tik ištisomis dienomis, bet dažnai ir ilgomis naktimis.

Sukaktuvių proga linkėtina mūsų žymiam mokslininkui-lituanistui geros sveikatos, ištvermės ir dar daug daug gilių mokslinių darbų lietuvių tautai ir bendrinei žmonijos gerovei.

Juozas Šalna

ANGELA LANSBURY wears this cool navy and white dotted crepe with the added attraction of a white linen bolero, from Amelia Gray. The talented M-G-M actress will be seen next in "The Red Danube" with Walter Pidgeon and Peter Lawford.

Konstitucinės Konvencijos Rezoliucija Atidėta

SPRINGFIELD, Ill. — Praėjusį trečiadienį, balandžio 13-tą, Illinois legislatūros atstovų rūmai debatavo ir balsavo rezoliuciją leisti piliečių referendumui klausimą, ar jie nori, kad būtų šaukiama valstybės konstitucinė konvencija

Už rezoliuciją paduota 96 balsai, prieš ją 48. Rezoliucijai praeiti truko šešių balsų, nes reikėjo dviejų trečdalių daugumos.

Po to, kai rezoliucija nepraėjo, atstovų buto daugumos lyderis James J. Ryan (chicagietis demokratas) davė pasiūlymą, kad ji būtų laikinai atidėta. Šis sumanymas priimtas dauguma balsų prieš 46. Numatoma, kad rezoliucija vėl bus iškelta debatuoti ir svarstyti.

★ Staliną kankina arteriosklerozė.

Cook Kauntės Taupymo Bonų Kvota Paskelbta

Planuojama kampanija parduoti Jungtinių Valstybių Taupymo Bonus. Kampanijai laikotarpis nustatytas gegužės 16-tą iki birželio 30 dienos.

Illinois valstybės kvota siekia $89,000,000; toje sumoje serijos E. kvota bus $53,695,000. Visuomenė raginama pirkti valstybės bonus, nes tai yra atsargios sutaupos ir pelningas investmentas.

Areštavo 48 Gemblerius

Cook kauntės šerifo policininkai padarė kratą adresu 7203 W. Franklin ave., Oak Forest. Čia operavo gembleriavimo įstaiga. Joje užtikta 48 asmenys ir reikėjo busą paimti jiems į policijos nuovadą nugabenti.

Paskelbė Chicagos Valymo Laikotarpį

Mėras Martin H. Kennelly oficialia proklamacija paskelbė laikotarpį nuo balandžio 18 dienos iki balandžio 30-tos Chicagai valyti. Ypatingai reiškiamas pageidavimas, kad jaunuomenė šituo uždaviniu rūpintųsi: apvalytų savo namus nuo susikrovusių bereikalingų daiktų, nuo šiukšlių kiemuose ir gatvėse ties namais ir apvalytų mokyklas ir jų kiemus, kuriuos vaikai ir mergaitės lanko.

LINKSMŲ VELYKŲ SVEIKINIMAI
Visiems Mūsų Kostumeriams ir Draugams

COOK COUNTY DISTRIBUTORS
— IR —
COOK COUNTY MOTORS AND SALES

AR JUMS REIKIA NAUJO AUTOMOBILIO?
Jūs galite jį gauti šiandien! Visai naują 1949 metų modelį

KAISER $1,995.00 — FRAZER $1,995.00

Tai nujausi dalykai ant ratų—automobiliai daug metų į priekį—stylium, veikimu ir inžinerija. Jums galime tuojau pristatyti Kaiser arba Frazer automobil. Mes taip pat turime šimtus įvairių išdirbysčių ir modelių automobilių (beveik nauji) pasirinkimui. Pertaisyti ir garantuoti.

COOK COUNTY DISTRIBUTORS
AND
COOK COUNTY MOTORS AND SALES
1340 West 63rd Street
ALL PHONES: WALLBROOK 5-3700

Atdara paprastomis dienomis iki 9 val. vakaro. Sekmadieniais iki 6 valandos vakaro.

Linkim visiems lietuviams praleisti linksmai
VELYKŲ ŠVENTES!
★ ★
JULIAUS ir URŠULĖS DAMBRAUSKŲ
PRANEŠIMAS
Turim pranešti, kad dar yra neužimti keli sekmadieniai piknikams darže ir kad nuo gegužės pirmos bus galima gauti ir pieno produktai.
LIBERTY GROVE
JULIUS ir URŠULĖ DAMBRAUSKAI
Willow Springs, Ill.

VELYKŲ ŠVENTĖS PROGA
SVEIKINU VISUS MŪSŲ GEROS VALIOS LIETUVIUS!
JOHN F. EUDEIKIS
4605 SO. HERMITAGE AVENUE
Visi telefonai: YArds 7-1741-1742
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

LINKSMŲ VELYKŲ
visiems kostumeriams ir draugams
JULIA'S RESTAURANT
Mr. and Mrs. POCIUS ir SŪNUS, Sav.
4656 S. Western Ave. Tel. Lafayette 3-2879

Linksmų Pavasario Švenčių Velykų
LINKI VISIEMS SKOLINTOJAMS
— IR —
TAUPYTOJAMS!

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR INVESTMENT — INSURED UP TO $5000.

UNIVERSAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
1739 SO. HALSTED STREET

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME DRAUGAMS
IR VISIEMS LIETUVIAMS

O'Malley & McKay, Inc.
GENERAL INSURANCE AGENTS
Reikalaukit savo atstovo arba brokerio apdrausti savo namą, rakandus arba kitokias brangenybes mūsų įstaigoje. Mes esame Pirmos Rūšies nariai The Chicago Board of Underwriters.
222 West Adams Street — Room 1548-54
Telephone CEntral 6-5208

ŠIS TAS APIE KOLUMBIJĄ

N. N. Vokietijoje leidžiamame "Ž." laikraštyje štai kokių duomenų paduoda apie Kolumbiją.

Kolumbija — didelis kraštas, išsiskleidęs nuo Venezuelos į vakarus ligi Ramiojo vandenyno ir nuo Karaibų jūros į pietus, persirisdamas beveik keturis laipsnius per pusiaują. Jos plotas sudaro 1,283,000 kvadr. kilometrų, taigi tris kartus didesnis kaip prieškarinė Vokietija. Tik trečdalis šio ploto perdėm yra žmonių apgyventas, likusi dalis, dažniausiai karštosios sritys, žmogaus rankos dar neliesta. Paskutiniais, tik apytikriais daviniais (tikslus gyventojų surašymas ruošiamas 1950 m.), šiuose plotuose gyvena 10,500,000 žmonių.

Kaip matyti, Kolumbija yra visa tropinėje žemės juostoje. Atrodytų, kad jos klimatas turėtų būti perdėm kraštas. Tačiau taip nėra. Jos trečdalis yra labai kalnuotas: trys Kordiljerų gūbriai, pasiekdami iki 5 kil. aukštumo, iš pietų į šiaurę nusitęsia per visą šalį. Dėlto čia susiduri su visokiu klimatu, nuo karščiausio ligi visai šalto, žiūrint geografinės aukštumos.

Karštosios sritys — nuo 0 ligi 500 mtr. ankštumos. Čia vidurinė temperatūra + 30° C, dažnai pasiekianti +40 ir daugiau laipsnių. Su tokiu klimatu yra 70% visos Kolumbijos teritorijos; visa rytinė dalis, Maydalinos upės slėnis, okeanų pakraščiai; gyventojų čia maža, truputį daugiau kaip 700,000. Šiose srityse daug vabzdžių ir kitokių gyvių, žmogui ir gyvuliui kenksmingų. Gyvenimas šiose srityse europiečiui, galima sakyti, yra nepakeliamas.

Šiltos sritys — tarp 500 ir 1500 mtr. aukštumos. Temperatūra svyruoja tarp 24° C ir 30° C. Naktį darosi žymus temperatūros skirtumas, pavojingas sveikatai, nes tarp 0 ir 5 val. griūva iš kalnų šaltas oras į dieną įkaitintus slėnuis. Toks yra apie ketvirtadalis viso krašto teritorijos: Cauca ir Tolima slėnys, Cucuta ir Socorro sritys, kai kurie tarpukalniai. Ne miestuose, ypač žemesnėse srityse, nemaža nuodingų gyvių, ypač daug uodų, maliarijos (paliudizmo) nešėjų, tai maliarijos sritys. Apsiginti nuo šių pavojų priemonių yra; nuo gyvačių skorpionų — atsargumas, nuo nuodų — purškiamieji vaistai. Tai nėra tragiška, bet ir ne be pavojaus. Žemesnės šio klimato sritys europiečio sveikatai kenksmingos. Aukštesni plotai gana tirštai jau dabar apgyventi, tinkama ūkiui žemė brangi.

Vidutinio šiltumo sritys — nuo 1400 ligi 2500 mtr. aukštumos, temperatūros kraštutinės ribos + 17° C ir + 25° C. Šiai sričiai priklauso apie 15% teritorijos: Medellin (+20° C), Popayan (+18° C). Sogamoso ir Antiokijos rajonas. Europiečio sveikatai klimatas bent pakenčiamas, prie jo gana greitai priprantama. Tačiau gyventojų šiose srityse daug, žemės laisvos nėra ir ji labai brangi.

Vėsiosios sritys — nuo 2500 ligi 3000 mtr. aukštumos. Temperatūra svyruoja tarp +10° C ir +16° C. Tokis klimatas ne daugiau kaip 10% visos teritorijos. Čia priklauso Bogota sritis ir kiti siauri plokštikalniai. Šio klimato sritys Kolumbijoje laikomos privilegijuotomis, nes geriausiai tinka baltajai rasei: čia nekaršta, nėra nuodingų gyvių. Tinkama ūkiui žemė ir esanti pakankamai arti susisiekimo kelių, šiame krašte labai negausių, yra jau savininkų rankose ir tikrai brangi.

Šaltosios sritys, esančios daugiau kaip 3.000 mtr. aukštumoj, dėl jų reto oro, Europos žemų lygumų žmogui gyventi yra netinkamos.

Metų laikų čia nėra: gražu — tai vasara, lyja — tai žiema, temperatūra vienoj aukštumoj per ištisus metus ta pati. Diena pastoviai lygi nakčiai. Per metus nuimami 2—3 derliai, žiūrint augalo rūšies ir geografinės aukštumos.

Kolumbija gėrybių yra turtinga. Dėl šilimos ir dažniausiai pakankamų kritulių augmenija labai įvairi, gausi ir vešli. Pačioje žemėje glūdi daug visokių gėrybių: aukso, platinos, brangakmenių, žibalo, geležies. Tačiau plačiųjų masių ekonominis lygis labai žemas. Tai dėlto, kad žemės ūkis dar gana primityvus, o žemės turtai, išskyrus žibalą ir iš dalies auksą, beveik nepaliesti: trūksta kapitalo, techninių jėgų, susisiekimo kelių. Šalies ekonominis klestėjimas dar prieš akis. Tačiau dėl klimato kietumo europiečiui gyvenimas čia niekuomet nebus lengvas.

Galimybių imigracijai į šią šalį yra daug. Šimtai tūkstančių kvadr. kilometrų žemės karštose srityse laukia darbščių ir sumanių rankų. Patys kolumbiečiai imigraciją skatina. Iki šiol imigrantas praktiškai nebuvo varžomas. Tačiau jau girdėti ir kitokių balsų. Įtakingas liberalų savaitinukas "Semana" rašo (1948. XI. 6): "Ligšiolinė imigracija yra antitechniška ir dėlto pavojinga; esu įsitikinęs, kad naujas kraujas turi būti į mūsiškį įlietas ir su juo asimiliuotas, o ne kurti rasinę kastą, religinę ar politinę, mūsų tautoje. Mums jau nereikia komersantų ir pakampio vertelgų, bet technikų, žemdirbių, žmonių su profesiniu išsilavinimu, profesorių, naudingo darbo rankų". Neabejotiną, kad ši pažiūra virs pagrindiniu imigracinės politikos dėsniu. Nenagrinėsiu, kada tai gali įvykti. Tik pažymėsiu, kad praktiškas kolumbietis labai gerai nusako, koki žmonės čia pageidaujami ir gali turėti išsilaikymo pagrindą.

Taigi laukiami čia profesoriai, bet aukštos kvalifikacijos, techninių specialybių ir gerai moką ispanų kalbą. Neabejotina, kad tokie žmonės laukiami ir kituose kraštuose, tik žymiai geresnėmis sąlygomis.

Dėl žemo pramonės lygio šiam kraštui labai reikalingi žmonės su geru techniniu išsilavinimu — inžinieriai, technikai ir amatininkai. Iš tikro, iki šiol atvykusieji mūsų inžinieriai, technikai ir amatininkai apsirūpino neblogiausiai, šiek tiek sunkiau architektams.

Looking At You

GINGER ROGERS dons her dancing shoes after a series of successful dramatic roles and is reunited with her favorite partner, Fred Astaire, in M-G-M's new Technicolor musical, "The Barkleys of Broadway."

Vietos sąlygas pažįstančio žmogaus man yra pasakyta, kad pati Bogota tuč tuojau gali duoti darbo 200 gerų amatininkų. Amatininkai gali uždirbti 150—300 pezų mėnesiui, inžinieriai ir daugiau.

Daug kalbama apie geras perspektyvas šiame krašte žemės ūkio specialistams. Galima kalbėti apie darbą jau esamuose ūkiuose ar įsikūrimą laisvoje žemėje.

Žemė pakenčiamame klimate ir arti kelių jau yra savininkų rankose. Ją laiko dažniausiai miestiečiai komerciškais sumetimais. Tikro ūkininko tipo, savo žemę mylinčio ir ant jos gyvenančio, galima sakyti, čia nėra. Miesčioniški ūkių savininkai ieško ūkio specialistų, vadniamų vedėjų, kad turėtų daugiau pajamų. Mažesniuose ūkiuose, daug maž ligi 100 ha, toks "vedėjas" yra ne kas kita kaip vyresnysis bernas. Šitoks vedėjas gauna 50—100 pezų mėn., kiekvienas suaugęs šeimos narys, jei dirbs, — ne daugiau 50 pezų. Dideliuos ūkiuos vedėjo alga pakyla ligi 150—200 pezų. Be to, visuose ūkiuose gaunamas butas, dažniausiai menkas, šiek tiek žemės, keli litrai pieno kasdien.

Kalbėti apie savarankišką ūkininkavimą beveik nėra pagrindo. Tinkamoje vietoje ir kelių ha ūkelis, bent be 10,000 pezų, negalima įsitaisyti. Tokio kapitalo mūsų žmonės neturi ir nėra realių aplinkybių greitai jis sudaryti. Neužimti žemės plotai arba toli nuo gerų kelių arba nesveikame klimate. Ir vietos žmonės į šias žemes nepuola. Pagalios, pati valstybė neturi aiškaus šių žemių eksploatacijos plano. O be valstybinės paruošiamosios pagalbos (keliai, minimalinės higienos sąlygos, statybos pašalpa) įsikūrimas šiose žemėse yra neįmanomas.

Kitos inteligentinės profesijos, be pasakytųjų, šiame krašte savo darbo neras. Net gydytojas, atvykęs iš krašto, su kuriuo Kolumbija neturi reprociteto ryšių, negauna praktikos teisės. Jam viena sąlyga: išlaikyti ispanų kalba mediko egzaminus. Mokytojai, pramokę ispanų kalbos, galėtų gauti darbo mokyklose, bent privatinėse. Tačiau mokytojo atlyginimas menkas. Privatinės kolegijos (gimnazijos) už faktinę pamoką moka 2 pezu, atostogos neapmokamos. Moterims, nemokančioms amato, vienas kelias — miestuose kambarinėmis būti, su maistu ir 30 pezų mėn. atlyginimo, tai skaitosi geras atlyginimas. Fabriko darbo tikėtis negalima, nes jų labai maža ir jie vietos darbininkų pilni. Pagalios, paprasto darbininko atlyginimas juokingai mažas: miestuose ligi 2,50 pezų, kaimuose ligi 1,50 darbo diena. Aukščiausias darbininko atlyginimas žibalo varyklose 4,25 pezo dienai.

Pažymiu uždarbius. Reikia pažymėti ir uždarbio perkamoji galia. Kasdieninio gyvenimo, ypač maisto, dalykai šiame krašte yra labai brangūs. Vienam žmogui Bogotoje mėnesinis išsilaikymas, taigi butas ir maistas, kaštuoja ne mažiau 75 pezų. Reikalingiausių daiktų kainos, **skaitant pezomis,** yra šitokios: 1 kg. mėsos — 1,80, 1 litras pieno — 0,29, 1 kg. ryžių — 0,72, 1 kg. sviesto — 3, 1 kg. bulvių — 0,5, 1 kg. pupų — 0,9, 1 kg. svogūnų — 1, 1 kg. kviet. miltų — 0,9, 1 kg. cukraus — 0,7, 1 kiaušinis — 0,12, 1 pora batų — 15, trijų kambarių butas (mieste) — 150. Pezo kursas: oficialinis — USA 1 dol. — 1,95 pezai, juodojoj biržoj — USA 1 dol. — 3 pezai. Prie šitokių kainų su 200—300 alga sunku kas sutaupyti. Ūkiuose kiek geriau: ten produktai kiek pigesni, gaunamas butas, ant gautos žemės galima šis tas pasigaminti.

Viską suglausdamas, dėl emigracijos į Kolumbija padaryčiau šias išvadas:

1. Klimatas europiečiui čia, bendrai paėmus, netinkamas, jei reikia vykti — telktis į vėsaus klimato sritį.

2. Su geru techniniu išsilavinimu ir geri amatininkai šioje šalyje be darbo nebus, galės pakenčiamai gyventi ir, taupiai gyvendami, šį tą susitaupyti.

3. Ūkininkai ar ūkio specialistai, bendrai paėmus, sočiai pavalgys, gal šį-tą ir susitaupys, bet turės dirbti nelengvai.

4. Žmonės be techninės specialybės į šį kraštą neturėtų vykti, nes rastų sunkų ir skurdų gyvenimą.

5. Šitai visa taikau vidutiniam žmogui, kuris sudaro didelę daugumą. Atskiri žmonės: jaunesni ir sveiki, gabūs bei apsukrūs ir darbo nebiją, po kelerių metų sunkaus darbo gali susikurti savarankišką ir nesunkų gyvenimą. Žinoma, čia daug priklauso ir nuo pasisekimo. Šioje šalyje sumaniai iniciatyviai ir atkakliam veržlumui yra nemaža galimybių: daug gyvenimo sričių neišnaudotų, vietos masė nėra darbšti ir dar tamsi (65% analfabetų).

Iki šiol į Kolumbiją atvyko apie 125 lietuviai, sausio viduryje atvyksta dar 41. Beveik visi telkiasi Bogota mieste ar jo rajone, vienas kitas Medellin mieste. Pradžiai paramos teikia katalikiškieji sluoksniai. Smulkiau apie lietuvius — kitą kartą.

SKAITYKIT IR KITUS RAGINKITE SKAITYTI "NAUJIENAS"

Velykų Švenčių Proga mes sveikiname visus mūsų draugus, kostumerius ir pažįstamus

Visi, kurie atsilankys, gaus gerą Velykoms Velykaitį ir galės smagiai pasilinksminti prie geros muzikos.

Stanley ir Lucy Kiršiai

3558 So. Halsted Street

VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA

sveikiname visus mūsų draugus

NATE'S SHOE STORE

3419 South Halsted Street

VELYKŲ ŠVENČIŲ PROGA

Sveikinu visus draugus, kostumerius ir pažįstamus.

LITUANICA TAVERN

CHAS. UKELIS, Sav.

3436 So. Lituanica Avenue

LINKSMŲ VELYKŲ

Linkime Visiems Mūsų Draugams ir Kostumeriams

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 Roosevelt Road SEeley 3-8760

S. L. A.

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje yra didžiausia lietuvių organizacija. Tai lietuvių apdraudos tvirtovė Amerikoje. Tai lietuvių brolybės fraternalė organizacija. SLA trokšta dar daugiau gerų lietuvių suvienyti broliškais ryšiais vienon didelėn ir gražion šeimynon. Dabar eina SLA. Pažangos Vajus naujiems nariams priimti.

Susivienijimas iš apdraudos nedaro sau pelno, todėl Susivienijime apdrauda yra pigesnė. Bet Susivienijimas teikia lietuviams daugiaus, negu apdraudą. Susivienijimas veikia kultūrinėje dirvoje, stiprina lietuvybę Amerikoje ir rūpinasi bendrais lietuvių reikalais.

Dabar visose lietuvių kolonijose darbuojasi šimtai SLA. organizatorių. Kai vienas tų organizatorių atsilankys į jūsų namus, paklausykite jo patarimo—prisirašykite prie Susivienijimo su visa savo šeimyna.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

307 West 30th Street, New York, N. Y.

Linksmų Pavasario Švenčių—Velykų visiems draugams ir kostumeriams linki

STELLA'S TAVERN

Mrs. Stella Palaskis, Savininkė

Degtinė, Vynas, Alus ir malonus patarnavimas visiems

4244 SO. ASHLAND AVE.

TEL. YARDS 7-3647

LINKSMŲ VELYKŲ

Kostumeriams ir Draugams

MIKSIS HARDWARE

AUTHORIZED DEALER for

Du Pont Flat, Gloss, Semi-Gloss, Paints and DUCO ENAMEL

3990 ARCHER AVE. **LAfayette 3-4756**

LINKSMŲ VELYKŲ

Linkime draugams ir kostumeriams

K. ANDREJONAS

Populiarė vyrų aprėdalų krautuvė ir čeverykai

1735 S. HALSTED ST. **CAnal 6-2936**

Linksmų Pavasario Švenčių — Velykų

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

AUDITORIUM RESTAURANT

Mrs. Marijona Valatkienė, Savininkė

Amerikoniški ir lietuviški valgiai gaminami kasdien.

3131 So. Halsted Street

VISIEMS LIETUVIAMS — NUOŠIRDŽIAI LINKIME JUMS SULAUKTI LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

NOVAK'S

STOCK YARD MARKETS

Mėsos Krautuvės Randasi Visose Chicagos Miesto Dalyse

Pirkite Novak Krautuvėje, kuri yra arčiausiai jūsų namų

VEŽIMĖLIS

Toks paprastas daiktelis. O vienok tremtinių tarpe turėjęs gyvybinės reikšmės. Ir dar turės.

Aišku, vežimėlis keturatis, medinis. Žinoma, gerai pakaustytas, stiprus. Suprantama, pačio jo savininko raumenimis vežamas.

Šimtus, tūkstančius kilometrų tremtiniai tuos vežimėlius vežė. Dar karo liepsnoms siaučiant, vaikus sudėję, ar mantą sumetę rytų keršto potvyniui besiveržiant, mūsų lygumų žmonės skaudaus likimo vejami bėgo į vakarus. O čia atsidūrę saugojos, kad rudmarškiniams nepatekti, besislapstydami šiaurės keliais, keleliais, takais, miškų miškais vis slinko toliau ieškodami saugesnės vietos kur apsistoti.

O jau karo pabūklams nustojus dūsauti, bado genami tuos vežimėlius vilko, dairės, ieškojo kur esama sudarytų tremtiniams stovyklų, kad čia užtikus maistą ir pastogę.

Pakelyje, iš tų vežimėlių manta dingo, maisto atsargos išsisėmė, tik gyvais vaikai palikę džiaugės turėję progą važiuoti ir pagaliau surasti nakvynę ir valgį. Buvo toksai metas, kuomet patikimiausios susisiekimo priemonės buvo pačio žmogaus kojos, o kas jau tokį vežimėlį turėjo buvo laimingas, nes nereikėjo mažų vaikų ant rankų nešti. Tai buvo tokie patogumai, kurie giliai atmintyje pasiliko. Tuo pačiu vežimėlis pagarbos įgijo. Jis savo misiją atlikęs buvo saugiai laikomas. Tiek čia prisiminimų, tiek čia su juo išgyventų siaubingų valandų surišta!

Kitas savo vargus, žymėtinas vietoves raštu ant to vežimėlio kripių antspausdavo. Ar peiliu žymėtinus vardus išdrožė, ar rašalu juos įrašė, o kartais ir savo kraujo lašais antspaudavo. Bombų skeveldros, kulkų žymės kartais kartu su krauju savo pėdsakus tuose vežimėliuose paliko. Ir dar šiandien tokį vežimėlį tremtinys iš palėpio ištraukęs, kaip kokį vertingą siaubingai išgyventų valandų dokumentą rodo.

Ne, ir nun tasai vežimėlis nėra dar pamirštas.

Iš tų neramios dvasios rytų dar dvelkia vėjas paraku pakvipęs, telkiasi debesėliai krauju pasriuvę.

Staiga apgaubusi Čekoslovakijos sieną geležinė uždanga tremties gyvenime nerimą sukėlė. Nesukeltų, jei pasaulio jautrioji sąžinė budresnė būtų.

Tylu. Toji tyla daug išgyvenusius, daug mačiusius ir patyrusius verčia budėti. Jie savo akimis yra matę, stebėję ir kartu pažinę kas darosi, kai toji geležinė uždanga staiga nusileido ant jų žemės sienų, kai jie buvo nuo viso pasaulio atskirti. Jie žino, kad kur yra didesnis žmonių susitelkimas, kur esama didesnių miestų, tenais nuošaliose vietose atsiranda klaikūs kapai. Jie prisimena ties Kaunu, Pažaislio pamiškėje niūrioje, laukinėje vietovėje aptverta spygliuota viela žemės gabalą. Tenais, už tos aukštos tvoros, paskubomis pastatytame nameliūkštyje buvo apgyvendinta vieniša žmogystė su gerai įsipenėjusiu šunimi. Niekas ir niekas prie tos vietovės negalėjo prisiartinti. Ją budriai saugojo ginkluoti iš Azijos stepių atgabenti vyrai. Ir vargu kada nors kas būtų sužinojęs, kas toje klaikioje vietoje dėjosi, kokių tenais tragedijų būta, jei nebūtų visa tauta sukilusi. O kaip sukilo ir tuos įsibrovėlius iš savo žemės išvijo, tuoj tą vietą tyrinėti pradėjo.

Ir surado niekšingus tų įsibrovelių darbų pėdsakus. O suradę nustebo, žadą prarado!

Tame aptvertame žemės gabale atkasė rodos aštuonetas kapų. Tuose kapuose gulėjo aštuonetas lavonų su drabužiais ir savo daikteliais. Kiekvienas jų buvo gavęs kūgeliu smūgį, mirtiną smūgį į pakaušį. Įgudusios rankos tie smūgiai buvo tvoti, nes jie visi nuo vieno smūgio negyvi krito.

Vienus jų, iš tų kritusių, lavonais virtusių, daktarai atpažino. Kiti liko nežinomi, tais klaikiais laikais žuvę.

Kas jie? Už ką jie čia nužudyti? Kas gali pasakyti? Tik tie pasakytų, kurie juos čia atvedė ir įsakė nudėti.

Daug, daug tuo metu žmonių nakties metu dingdavo ir apie jų likimą niekas nežino. Vieni spėjo, kad jie kalėjimuose kankinasi, kiti manė, kad į Sibirą išvežti. O štai tie vieni netikėtai surasti kapai liudija visai apie ką kitą.

Kas žino, kas gali pasakyti kiek tokių tuo metu Lietuvoje panašių kapų buvo suduryta? Ir kas pasakys, kiek tokių kapų dabar Lietuvoje esama? Ir vėl, kaip mūsų tauta tuos įsibrovėlius iš savo žemės išvys, gal tik tuomet panašūs surasti kapai tyliai bylos apie buvusius siaubingus metus, apie niekšų darbus.

Štai kodėl ir dabar tasai tremtinys yra visiems gyvenimo įvykiams daug jautresnis, negu kas kitas. Štai kodėl tasai tremtinys dar ir dabar nesiskiria su savo vežimėliu, nes dar nežino kada ir kuriais keliais teks bėgti nuo tos žmonijos pabaisos.

Ir nenuostabu, jei ir dabar tai geležiniai uždangai besikilnojant ir vis toliau vakarų siekiant tasai mūsų tremtinys savo vežimėlio ratus tepa. Gal netikėto likimo užkluptas vėl turės toliau į vakarus bėgti. Jis, tas tremtinys, pasitiki tik savim, kitais nepasėkliauja. Žmonškumas visuomet ateina pavėluotai ir ateina atžagariomis rankomis. Jo veidas iškraipytas, raukšlėmis išvagotas, ne visiems vienodai žvelgia į akis, ne visus vienodai vertina. Žmonės rūšiuojami pagal politikos biržos kursą. O šis pasėlusiai nepastovu.

Tai tasai tremtinys jau iš anksto dairos, deibia akis į vakarus. Vakarai... Jau neplati žemės juosta paliko ir ta nerami, keršto ištroškusių tolydžiai plakama. Įvairių fašistinių spalvų — rudų, juodų, raudonų aistros sukeltos nerimsta, jos banguoja, persimesdamos, tai į vieną, tai į kitą vietą. O už tos nedidelės žemės juostos vandenynas siubuoja. Vežimėliu jo neperplauksi.

Didis rūpestis tremtinio krūtinę tvanoja, spaudžia. Kas mažus vaikus turi, tas vežimėlio ratus tepa. Kas pajėgus, jaunas, tas mintį ugdo, su ja susipranta—teks ginklo imtis ir pačiam kelią į laisvę skinti.

Lyg anoje kryžkelėje —kur nepasuksi vis nežinomi klaikūs keliai, sukti platūs gyvenimo vieškeliai.

Vienais jų pasuksi — dingsi nežinioje, gyvu neliksi. Kitais — žygiuosi, didžią kovą apturėsi, gal garbingai žūsi, jei ne sau, tai kitiems kelią į lasvę praskinsi, o gal, gal dar ir pats ta laisve pasidžiaugsi. Tai jau nekartą tokiu keliu mūsų tremtinio žengta. Eita vienišam, niekeno nesuprastu. Eita lyg kokio bepročio, kitų smerkiamo. Eita todėl, kad Pažaislyje likę niekšingi darbų pėdsakai jį vertė žygiuoti pirmyn. Eita todėl, kad žmogaus vertė įbruko jam troškulį žmogaus vertę atstatyti. Ir jis ėjo laisvės nepasotinamas, ėjo siaubo genamas, ėjo tais kovos keliais savo krauju juos pašlakštydamas.

Ir jis eis—kas vežimėlį veždamas, kas tam vežimėliui kelią ginklu prasiskindamas. Eis toli, į vakarus tais klaikiais nudieninio gyvenimo keliais ir užuolankomis pareis ir vežimėlį vežinas ir ginklą nešinas į Nepriklausomą savo laisvą tėvynę Lietuvą. Ir jei ne jis kovų palaužtas, sunkios gyvenimo naštos sukniuždytas, parėjęs jau negalės pasidžiaugti laisvu gyvenimu, tai bent džiaugsis tie, kurie tuose vežimėliuose bus parvežti. Čia gludi lietuvio tremtinio gyvenimo esmė, tame jis suranda savo paskirtį ir prasmę.

Ir tas klaikus, siaubingas gyvenimas gimdo nepasotinamą laisvės troškulį ir pasiryžimą dėl jos kovoti.

— *Vistaspats.*

ĮVAIRIOS ŽINIOS

★

★ Jungtinės Tautos nutarė penktadienį neposėdžiauti.

★ Čekų valdžia ištrėmė tris amerikiečius baptistus.

★ Gen. Eisenhower rengiasi kelias dienas praleisti Georgia valstijoje.

★ Laivyno vadovybė tvirtina, kad jų lėktuvai turės mėtyti atomines bombas Maskvoje, kai kils karas.

★ Izraelio prezidentas išskrido į Paryžių.

● **Gen. Clay nieko nežino apie sovietų pasiūlymą atšaukti Berlyno blokadą. Jis reikalauja siųsti daugiau lėktuvų į Vokietiją.**

● **Čekų policija suėmė Mrs. Vraz už šnipinėjimą, pranešė Pragos radijas.**

SVEIKI SULAUKĘ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Al Vaitis

Linksmų Pavasario Švenčių — Velykų
Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

P. MARTINKAITIS (SENAS PETRAS)

NAUJIENŲ IR CHICAGOS LIETUVIŲ DRAUGIJOS AGENTAS

Užrašau Naujienas, atnaujinu senas prenumeratas, priimu garsinimus ir įrašau naujus narius į Chicagos Lietuvių Draugiją.

Reikalui esant (biznišku reikalų turint), rašykite laiškus arba šaukite telefonu į NAUJIENAS:

6228 SO. ARTESIAN AVE.
Tel. CAnal 6-8500

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME VISIEMS DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS

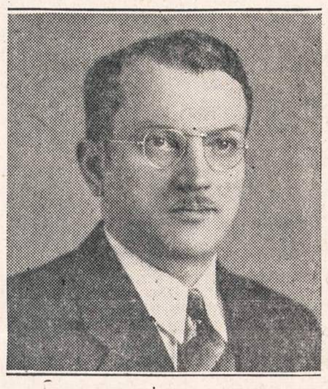

STANLEY LITWINAS

CARR - MOODY LUMBER CO.

STANLEY LITWINAS,
VEDĖJAS

3039 SO. HALSTED STREET TEL. VICTORY 2-1272

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME VISIEMS MŪSŲ DRAUGAMS LIETUVIAMS IR KOSTUMERIAMS

MILDA BUICK SALES

VIENINTĖLĖ LIETUVIŲ BUICK'Ų AGENTŪRA

DOMININKAS KURAITIS, Sav.

907 West 35th STREET
Chicago, Illinois

Telefonas LAFAYETTE 3-2022
Rezidencijos Tel. CEdarcrest 3-6161

LINKSMŲ PAVASARIO ŠVENČIŲ — VELYKŲ
Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

RAINBOW TAVERN AND LIQUOR STORE

JOE ir ANNA PETRAIČIAI, Savininkai

Visados didelis pasirinkimas degtinės, vyno ir alaus—amerikoniško ir importuoto—gerti viduje ir NEŠTIS NAMO.

658 WEST 35th STREET Tel. YARDS 7-6175

SĄŽINĖS PERKRATINĖJIMAS

PULGIS ANDRIUŠIS

Ar nenorėjai kartais patekti į valdžią, atiduodamas balsą už save ,nors ir patsai nebuvai pasiūlytas į kandidatus?

Ar skryninguose nesikėlei į puikybę, keliomis kategorijomis paaukštindamas savo tarnybą vokiečių okupacijos metu?

Ar būdamas aukštoje valdžioje ir rūkydamas geras cigaretes, nesigailėjai nuorūkos savo artimui, kuris per dvejus metus nebuvo priėjęs net prie maisto dalintojo pareigų?

Ar nenusidėjai mintimis, svajodamas, jog vieną gražų rytą dar lovoje gulėdamas gausi 20 kg. pakietą iš giminių Cincinatyje ir atsiųstomis vertybėmis galvosi papirkti okupacinę, vokietinę ir bendruomeninę valdžią sykiu arba pavieniui?

Kiek kartų nesulaikei liežuvio prieš savo kaimyną už marškos, kuris vagino tave kaipo stovyklos fariziejų ir levitą, ir kiek kartų buvai samaritiečiu neturinitiems žiebtuvėlyje akmenuko ir sukantiems laikraštiniame popieryje?

Ar nekvailinai savo artimo, kai jisai, iš tavęs paskolintu netikru leidimu vežinas, įsipainiojo į tamsinyčią, kuomet tu patsai turėjai daugiau atliekamo laiko, negu jisai, nebaigęs savo pirešvelykinio reizo ir Maine merkęs margutinius dažus?

Ar nepavydėjai buv. Luokės girininkijos eiguliui, kai pastarasis gavo afidevitą iš savo prosenelio dėdės sūnėno žento iš motinos pusės, patvirtintą Mahanojaus notaro?

Kiek kartų suėjai į luomą moterystės nuo to laiko, kai tavo žmoną ir vaikus išgabeno į Kazakstaną?

Ar rašydamas laišką giminėms Misičiužyje, neapsunkinai savo sąžinės melagystės nuodėme, iškeldamas į padanges savo giminę, o patį save nužemindamas iki karkvabalio menkystės, nors ir tai yra artimiausias kelias, vedąs į afidevitą?

Ar nepapiktinai mažutėlių paskalomis apie greitai prasidėsiantį karą, kirsdamas lažybų tiktai tam, kad turėtum progos išgerti konjako litrą?

Ar girtaudamas nepagalvojai, kad tremtinio organizmas daro gėdą alkoholiui, nuo dviejų stiklinaičių parvirsdamas po stalu?

Ar grodamas kortomis, įsisąmoninai, jog posakis "pralošiau savo paskutines kelnes" nebetinka tremčiai ir vietoj to reikia sakyti "pralošiau Balfo kelnes", kurios, reikia manyti, nebus paskutinės, jeigu dažniau loši su R. Kryžiaus pareigūnais?

Ar nenusidėjai prieš sąžinę, sakydamas, kad IRO nebus?

Ar kovo 10 dieną prie Unrros davinio nieko neprisidėjai "iš šalies", nes tokiu atveju būtum sulaužęs bado streiką?

Ar sąžiningai užpildai visas anketas, nepamiršdamas nurodyti tikslų adresą tėvų ar giminių Lietuvoje?

Ar kada, nusislėpęs nuo savo tautiečių ir apsivyniojęs galvą marškomis, negeiduliavai taikos?

Ar, turėdamas afidevitą kišenėje, kartais nevarei propagandos nevažiuoti į užjūrius, o laukti kompaktinės emigracijos?

Ar kartais negyvenai prancūzų zonoje?

Ar nesamprotavai, jogei dabar mums politinės partijos nereikalingos, o reikalinga tiktai viena partija, būtent, toji, kuriai priklausai patsai?

Ar nebuvai tamsių galybių suklaidintas, girdi, tremtyje turime tiek mažai poetų, kad jiems L. R. T. draugija tegalėjo pskirti tiktai keturias premijas?

Ar kartais nepapildai nuodėmės prieš šv. Dvasią, galvodamas, kad tremtyje dar išleidus vieną anglų kalbos vadovėlį jau visi tautiečiai staiga prašnekėtų per Sekmines angliškai?

Ar, sykį užsirašęs važiuoti į Čilę, nepersirašei į Kanadą, sumaišydamas kortas tarpvyriausybiniam komitetui ir svetimų kalbų kursų mokytojams?

Ar neužsiminėjai pranašystėmis, kur bus geriau, nedaskaitęs geografijos vadovėlio iki galo?

Ar nebuvai susvyravęs tikėjime, kad Lietuvių Žurnalistų Sąjungai rašant skubų laišką, reikia jį pakišti po pirmu pasitaikiusiu akmeniu?

Ar nepalūžai pastangose, mokėdamas petropinigį tremtinių bendruomenei, jos apygardoms ir apylinkėms, remdamas Raudonąjį Kryžių, Balfą ir kitus vadovaujančius veiksnius už tai, kad nebūtum išskirtas iš vadovaujamųjų papildinių?

Ar neskaitei bedieviškų laikraščių, kuriuose rašoma nepagarbiai apie tris pagrindines tiesas: tikėjimą auksinuku, meilę vaizbai ir viltį švariam išlysti?

Ar, skaitydamas skorbutinės literatūros knygą, nebuvai gundomas minties mesti šoferių kursus ir imti į rankas plunksną?

Ar dabar, gyvenant tremtyje ,nepašnabždėjo velnias į ausį perbėgti iš vienos partijos į kitą, atsižvelgiant į tai, kad esi profesinis pabėgėlis?

Ar neburnojai prieš Atlanto Chartą, kaip kvailys išsižiodamas: "leiskite mane tiktai per Atlantą, o paskui tegu jas galai visas tas velnio kortas?"

Ar, tarnaudamas Unrroje, kartais pats nesuunrėjai, tai esti, nešoki mintyti, jog tavęs jau nebesiekia kalėjiminė apveizdos akis?

Ar, apdėtas lagerio komendantu, nesijautei pranokęs į kaceto viršininkus, skųsdamasis, jogei DP stovyklose nėra krematorijūmų nei kitų lengvinamųjų įrengimų?

Ar, eidamas gulti, nepamiršti sukalbėti maldelės į Ameriką švenčiausiąją, prašydamas iš jos afidevitinių ir šipkortinių malonių?

Ar savo pošnekiuose nenukrypsti nuo tiesioginės temos apie maisto davinį ir kartais nenukalbi į šalį?

—Tarptautinį teniso turnyrą Cannes laimėjo amerikietis Patty, baigmėje įveikęs vengrą Asboth, moterų gr. — nenugalimoji amerikietė Betz prieš anglę Menzies). Vyrų dvejeto meisteriai—čekai Drobny — Cernick. Turnyrą stebėjo švedų karalius Gustavas V.

"T. G."

Star and Image

DEBORAH KERR, M-G-M star of the forthcoming "Edward, My Son," who in private life is Mrs. Anthony Bartley, with her daughter, Melanie Jane, born December 27, 1947,

TEN, KUR SENIAU SIŲSDAVO NUSIKALTĖLIUS

IR TASMANIJOJE YRA LIETUVIŲ

Tasmanija turi 26,000 kv. mylių plotą ir apie 248,000 gyventojų. Gyventojai — anglų kilmės, daugumas anglikonų tikybos. 1825 metais Tasmanija buvo paskelbta Jungtinę Australijos Valstybe.

Pirmasis Tasmaniją atrado anglų jūrininkas Tasman 1648 metais. Bet tada didelio susidomėjimo sala nebuvo. Čia dar augo neįžengiami miškai, gyveno pavojingi baltiesiems vietiniai žmonės ir buvo įvairių žvėrių.

Aštuonioliktojo šimtmečio pradžoje kapitonas Van Diemand pirmas išsikėlė šiaurinėje Tasmanijoje. Jis susidraugavo su vietiniais gyventojais: mainė blizgučus ir papuošalus į auksą. Bet vieną dieną buvo rastas pajūryje nužudytas. Kapitono Van Diemand garbei sala pavadinta Van Diemands Land.

Apie 1790—1800 metus iš Anglijos į Tasmaniją pradėjo plaukti laivai su nusikaltėliais. Jie būdavo atvežami į rytinę dabartinės Tasmanijos dalį. Pirmasis jų pastatytas miestelis buvo Port Arthur. Tai buvo lyg pereinamoji stovykla. Atvykę kaliniai ten gaudavo kirvį, peilį ir kalinių uniformą — dviejų spalvų medžiagos pasiūtus rūbus. Ant švarko nugaros būdavo trys ketvirtainiški rūdos spalvos lopai. Po tokių "apeigų" kaliniai būdavo išleidžiami į nežinią. Daug jų žuvo nuo vietinių gyventojų, gyvačių ar kitokių nedraugų.

Tasmanija, Van Diemands Land arba Kalinių sala, Muziejuose ir dabar rasime nemaža istorinės medžiagos apie anuos laikus, kai kūrėsi pirmieji Kalinių salos gyventojai.

Tasmanija — kraštas labai kalnuotas. Tik pakraščiuose yra lygumų. Bet kalnai nėra labai aukšti, aukščiausias tik 5,200 pėdų aukščio. Vidurinėje Tasmanijoje — daug ežerų ir upių. Didžiausias ežeras —Great Lake. Prie jo pastatyta ddžiausia Tasmanijoje elektros jėgainė. Didžiausia upė —Tamar River. Ji, tarsi jūros įlanka giliai įsiskverbusi žemynan, sudaro puikias sąlygas įplaukti laivams iš jūros.

Klimatas — jūrinis. Dažnai lyja, o žiemą vakarinėje dalyje ir aukštumose sniegti. Temperatūros atžvilgiu klimatas labai panašus į Italijos. Geriausios oro sąlygos yra šiaurės rytinėje Tasmanijos dalyje. Ten retai lyja ir nesniegti. Blogiausias oras yra pietvakarių Tasmanijoje. Ten iš 7 dienų 5 lyja! Pusėtinas klimatas pietryčiuose, čia maždaug 4 dienas nelyja, o 3 lyja.

Šiaurinėje Tasmanijoje žmonės verčiasi pienu ūkiu, avių auginimu ir sodininkyste. Vakarinėje dalyje — metalų ir mineralų kasimu, o rytinėje ir pietinėje dalyse — žuvininkyste, miškininkyste ir sodininkyste.

Tasmanijos sostinė Hobartas su 70,000 gyv., įsikūręs 1820 metais, yra visos Tasmanijos centras. Miestas gana gražus, turi 5 parkus, gražią katedrą, muziejų, universitetą ir keletą technikos mokyklų. Hobart'as taip pat yra ir didelis uostas, į kurį gali įplaukti net patys didžiausieji pasaulio laivai. Miestas įsikūręs tarp kalnų, tarsi senovės Roma.

Antras savo dydžiu miestas Tasmanijoje yra Launceston, su 35,000 gyventojų. Miestas gana gražus, turi keletą įdomių parkų, mažą zooogijos sodą ir muziejų.

Trečias miestas savo dydžiu yra Queenstown, turįs tik 15,000 gyv. Čia yra Australijos didžiausios vario kasyklos. (Čia daromi australiški penai —monetos po vieną pensą). Taip pat prie Queenstown'o iškasama aukso.

Visa pietų vakarinė Tasmanijos dalis yra mažai neištirta. Tai didžiuliais miškais apaugę kalnai. Per juos teka upės, kurios kai kuriose vietose užtvenktos privirtusių, nuo ilgo gulėjimo apipuvusių eukaliptų.

Tasmanijos vyriausybė gyventojų skaičiui papildyti yra nutarusi priimti daug pabaltiečių emigrantų. Tam tikslui keletas mylių nuo Hobart'o yra steigiama nauja pereinamoji stovykla, per kurią vienu kartu galės pereiti apie 500 žmonių. Stovykla veiks tais pačiais pagrindais, kaip ir žinomoji Bonegilla's stovykla.

Tasmanija gana palanki šalis emigracijai. Klimatas geresnis, negu pagrindinėje Australijoje. Gyventojai nuoširdūs. Todėl pasiruošusiems vykti Australijon galima palinkėti atsidurti Tasmanijoje.

"Liet. Ž."

LINKSMŲ VELYKŲ

Visiems lietuviams kostumeriams ir draugams

SLOTKOWSKI SAUSAGE COMPANY

The makers of the "BUYING BRAND" WIENERS

2017-29 W. 18th Street, Tel. CAnal 6-1667

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

W. M. BUTKUS LIQUOR'S STORE

WALTER ir MILDRED BUTKAI, Sav.

Detginė, vynas, alus ir malonus patarnavimas visiems.

4012 Archer Ave. Tel. LAfayette 3-8079

LINKSMŲ VELYKŲ

Linkiu Kostumeriams ir Draugams

S. GALZIN

BUČERNĖ IR GROSERNĖ

857 W. 50th St. Tel. Boulevard 8-4514

"NAUJIENAS" kaito visų srovių žmonės: darbininkai, biznieriai, profesionalai, dvasininkai, mokslinin.ka ir valstybininkai.

SAVAITRAŠTIS

"ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSAS"

U. S. A. metams kainuoja Du doleriai

Galima išsirašyti per "Naujienas" arba tiesioginiai, adresuojant:

"A. L. Balsas"

Casilla de Correo 303, Buenos Aires, Argentina

LINKSMŲ VELYKŲ

Draugams, Kostumeriams ir Visiems lietuviams

CHICAGO CITY BANK & TRUST CO.

HALSTED at SIXTY-THIRD ST.

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ

Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

WALTERS TAVERN

Mr ir Mrs. KAVALIAUSKAI, Sav.

Degtinė, vynas, alus ir malonus patarnavimas visiems

4535 S. Rockwell St. .... Tel. VIrginia 7-0903

Linksmų Velykų Draugams, Kostumeriams Ir Visiems Lietuviams

INTER-NATIONAL LIQUOR CO.

— INC. —

WHOLESALERS -- DISTRIBUTORS

6246 So. California Ave. All Phones: WAlbrook 5-6800

MŪSŲ DAILININKAI PRADEDA DIRBTI ORGANIZUOTAI

(Laiškas iš Vakarų Vokietijos)

Jau taip susiklojo aplinkybės, jog mūsų dailininkai esą tremtyje, organizuotai į kurybinį darbą išeina vieni iš paskutinių. Mėginimai atgaivinti Lietuvių Dailininkų Sąjungą ar sukurti į ją panašią dailininkų organizaciją, kurion galėtų susiburti visi dailės kūrėjai ir vieningai atstovauti, vadovauti bei reprezentuoti lietuvių dailę svetur, nedavė teigiamų vaisių. Kraštutinis individualizmas bei susiskaldymas meniškomis srovėmis, dailininkuose išbujojęs daugiau negu kituose menininkuose, atsineštas iš Tėvynės, buvo svarbiausia kliūtimi, neledusia "surasti bendrą kalbą" ir susiburti į veiksmingą menininkų vienetą...

Laikas ir aplinkybės dailininkus vis dėlto įtikino, jog neorganizuotumas bei nesusiklausymas dirba ne jų naudai, kad priešiškas individualizmas yra jiems net žalingas, o lietuvių dailės reprezentavimui svetur nuostolingas. Įvairus mūsų dailininkų individualūs pasirodymai arba jų dalyvavimas drauge su kitų tautų dailininkais parodose įrodė, kad nekontroliuojamas ir autoritetingos institucijos kritškas dailės vertybių neasijotas reprezentavimas, nevisada duoda laukiamus vaisius, kai-kada duoda visai priešingus rezultatus, žalingus tiek patiems dailininkams, tiek ir visam lietuviškam reikalui... Savos institucijos nebuvimą dailininkai ypač jautriai pajuto tais momentais, kai jiems teko reprezentuoti lietuvių dailę bendrai, kai nuo dailės kūrinių parinkimo perėjo Lietuvos meno kultūros garbės atstovavimas. Organizavimas Lietuvių Dailės Parodos USA galutinai visus įtikino, jog pravesti tokį didelį, sudėtingą ir atsakomingą darbą vienas asmuo, kad ir energingiausias bei plačių meniškų pažiūrų, būtų bejėgis, kad tokį darbą gali atlikti tik tam tikras kolektyvas.

Didelių darbų akivaizdoje kaip tik ir susibūrė mūsų dailininkai, kurie sudarė organizacinio branduolio užuomazgą. Iniciatyva išplaukė, kaip ir buvo galima tikėtis, iš mūsų dailininkų sambūrio, esančio Freiburge, susibūrusio aplink Lietuvių Taikomosios Dailės Mokyklą. Tos grupės dalyviai, dalyvaujant keliems dailininkams iš kitų zonų, susirinkę 1947 m. gruodžio 14 d. Freiburge, nutarė įkurti Lietuvių Dailės Institutą, kuris galėtų atstovauti ir reprezentuoti mūsų dailę svetur, kurio nebuvimą visą laiką jautė dailininkai ir tie vadovaujantys veiksniai, kurie rūpindamiesi tremtinių likimu, yra susirūpinę ir mūsų meno kultūros reikalais. Minėto susirinkimo išrinktoji valdyba energingai ėmėsi Instituto organizacinio darbo.

Jaunas Anglijos princas Charlie ir jo motina, princesė Elžbieta.

Kokie Lietuvių Dailės Instituto tikslai ir uždaviniai bei veikimo priemonės? Pagal paruoštą konstituciją (įstatus), Instituto tikslai skamba taip: tirti, ugdyti ir remti lietuvišką dailę. Lakoniškai nusakyti tikslai nedaug ką tepasako. Net dailininkų tarpe yra tokių, kurie mano, jog Lietuvių Dailės Institutas yra tas pat, kas ir Lietuvių Taikomosios Dailės Mokykla, kuri taip pat vadinama institutu ir kad panašios įstaigos steigimas esąs betikslis paralelizmas... Arčiau susiapžinus su naujosios dailininkų sukurtos institucijos tikslais, paskirtimi bei veikimo priemonėmis, aiškėja, kad tai yra savarankiška ir plačių užsimojimų įstaiga, kuri verta ne tik rimtesnio dėmesio, bet ir visokeriopos paramos.

Pagal paruoštą konstituciją, Lietuvių Dailės Institutas tiria, ugdo ir remia lietuvišką dailę svetur. Siekdamas nužymėtu tikslu, Institutas veikia dviem kryptim: 1. Renka: a) lietuvių dailės kūrinius, b) lietuvių dailės ir architektūros medžiagą k. t. projektus, eskizus, foto nuotraukas, spaudos iškarpas ir kitus dalykus; 2. Remia dailės kūrybą: a) premijuoja dailės kūrinius, b) rengia dailės parodas, c) leidžia dailės leidinius, d) skiria pašalpas dailės darbuotojams, e) skiria stipendijas studijuojantiems aukštose meno ir taikomosios dailės mokyklose, f) remia bei išlaiko lietuvių dailės mokyklas, studijas ir kursus. Kaip matom, Institutas yra užsimojęs savo žinion perimti visus lietuvių dailės reikalus svetur ir kad nuo šioliai jis bus savotiškas "meno reikalams departamentas."

Instituto organizaciją sudaro nariai (nariai gali būti grynojo meno ir taikomosios dailės kūrėjai, dailės mokslininkai, dailei vienaip ar kitaip užsitarnavę asmenys), o jos vadovaujantį organą sudaro iš narių tarpo rinkta valdyba. Pagal konstituciją, Instituto nariai yra keturių rūšių: a) tikrieji nariai — grynosios bei taikomosios dailės pasireiškę dailininkai bei mokslininkai, b) garbės nariai — asmens nusipelnę dailei kūrybiniu darbu arba materialine parama, c) nariai rėmėjai — remią Instituto veiklą materialiai, d) nariai bendradarbiai — aktyviai bendradarbiaują Instituto veikime. Šiuo metu Instituto narius sudaro iniciatorių grupė, kuriai priklauso šešiolika asmenų: Narių skaičius nuolat didinamas, kviečiant naujus dailei pasireiškusius darbuotojus. Pagal konstituciją nariais gali būti visi dailės kūryboje pasireiškę menininkai bei kiti darbuotojai, atatinką nariams priimti nuostatus, tai reiškia, jog į jį durys yra atviros visiems.

Instituo konstitucijoje numatytus tikslus vykdo iš narių tarpo išrinktoji valdyba. Organizacinę Instituto Valdybą sudaro: Viktoras Vizgirda — pirmininkas, Telesforas Valius — generalinis sekretorius, Adolfas Valeska — narys spaudos ir informacijos reikalams, Paulius Augius — narys ir įgaliotinis USA zonai ir Alfonsas Dargis — narys bei įgaliotinis Britų zonai. Kadangi Institutas yra užsimojęs tvarkyti lietuvių dailės reikalus ir už Vokietijos ribų, todėl turi įgaliotinius kituose kraštuose, pavyzdžiui: Adomas Galdikas—įgaliotinis Prancūzijai, Petras Kiaulėnas — įgaliotinis USA ir Liudas Vilimas — įgaliotinis prie Lietuvių Tremtinių Kultūros Tarybos.

Lietuvių Dailės Institutas gyvuoja tik kelis mėnesius, taigi per tokį trumpą laiką jokių ypatingų darbų dar nesuskubo nudirbti. Tai pereinamas organizacinio bei vidaus tvarkymosi laikotarpis, kuriame buvo sudarytas administracinis aparatas ir paruošta konstitucija, kuri jau atspausdinta ir artimiausiu laiku bus išsiuntinėta nariams, spaudai bei kitoms dailės kultūra besidominčioms įstaigoms susipažinimui su šios institucijos tikslais. Pereinamuoju laiku Institutas jau suspėjo pasireikšti ir kai kurių dailės reikalų tvarkymo darbe, pavyzdžiui, aktyviai prisidėję prie Lietuvių Dailės Parodos USA paruošiamojo darbo. Institutas pravedė visos prancūzų zonos dailės eksponatų minėtai parodai surinkimą bei jų atranką, nes Freiburge veikė zoninė parodos jury komisija. Institutas savo darbu bei patarimais prisidėjo ir prie tos parodos katalogo medžiagos paruošimo ir spausdinimo darbo. Institutas būdamas ypatingai suinteresuotas Lietuvių Dailės Parodos USA ruoša, savarankiškai veikdamas savo zonoje, palaiko nuolatinį kontaktą tiek su L. D. P. USA Ruošti Komitetu, tiek ir su jos komisaru Liudu Vilimu. Tuo pat metu Institutas atliko ir kitokius darbus. Lietuvių Tremtinių Bendruomenių Švietimo Valdyba prieš kiek laiko paskyrė 15,000 RM dailės kūriniams premijuoti ir premijų tiekimo procedūrą pravesti pavedė Institutui; Institutas vykdydamas šį pavedimą paruošė premijoms skirti statuto projektą. Savo laiku Vykdomoji Taryba yra pritarusi idėjai organizuoti mūsų dailininkų kilnojamą parodą — sudaryti dailės vertybių rinkinį, kurį vėliau būtų galima perkelti į USA ir ten saugoti kaip Lietuvių Tautos Kultūros turtą bei nuosavybę. Tuo reikalu Institutas yra pareiškęs mintį, jog minėto rinkinio branduolį būtų galima sudaryti iš USA parodai skiriamų kūrinių, pasirūpinant susitarti su dailininkais dėl perleidimo prieš savo kūrinius juos išsiunčiant į užjūrį. Šiuo reikalu Institutas paruošė samatos projektą, kuris įteiktas atatinkamoms įstaigoms lėšoms parūpinti. Institutas yra susirūpinęs padėti savo nariams — dailininkams surasti galimybių apsirūpinti nors svarbiausiomis medžiagomis k. t. dažais, popieriu, drobe ir k. d.

Institutas, šalia kitų uždavinių, numato reikštis ir dailiosios knygos leidyboje. Lietuviškosios dailės knygų puslapiuose reprezentaciniais pionieriais iki šioliai buvo Valius, Jonynas, Dargis, Augius, Petravičius. Jų praskintu keliu numato eiti ir Institutas, paruošdamas bei išleisdamas vieną kitą dailės monografiją bei kitokį leidinį. Institutas aktyviai prisidėjo prie Lietuvių Dailės Parodai USA skiriamo leidinio medžiagos paruošimo ir redakcinio darbo. Šitas leidinys, gausiai iliustruotas spalvotomis bei toninėmis dailės kūrinių reprodukcijomis, bus kaip ir lietuvių dailininkų esančių tremtyje kūrybos monografija. Institutas iš akių neišleidžia ir lietuvių dailės visuotinos monografijos ir dabar tyrinėja tokio leidinio išleidimo galimybes. Tokio leidinio, kuriame tekstu ir iliustracijomis būtų pavaizduota Lietuvos dailės raida, išleidimas keliomis Vakarų Europos kalbomis būtų labai naudingas lietuvių kultūrai svetur propaguoti, bet, prisiminus, jog ne visi mūsų dailės kūrėjai yra šiapus geležinės uždangos, šitas sumanymas reikalauja rimto ir atsargaus pasiruošimo.

Prabėgomis susipažinus su Lietuvių Dailės Instituto pagrindiniais tikslais bei dirbamuoju darbu, savaime išryškėja jo paskirtis ir tas vaidmuo, kurį Institutas yra užsimojęs suvaidinti mūsų dailės svetur raidoje. Instituto reikalingumas, atrodo, nekelia niekam abejonių, tenka tik pageidauti, kad jam pavyktų įgyvendinti tuos tikslus, kuriuos yra užsibrėžęs savo konstitucijoje. Nėra abejonės, kad Instituto darbo sekmingumas pareis nuo jo narių — dailininkų aktingumo ir vadovaujančių organizacijų, kurios rūpinasi mūsų tremties kultūrinio darbo likimu bei visuomenės moralinės ir materialinės paramos, be kurios Institutas būtų bejėgis ką nors nuveikti. Pradėdamas darbą Institutas yra susilaukęs gražios moralinės bei materialinės paramos iš Vykdomosios Tarybos, kuri įteikdama savo pirmapradę paramą, lydimajam rašte pareiškė:

"Vykdomoji Taryba, įvertindama Lietuvių Dailininkų pasitarnavimą praeitais metais Lietuvos kultūros propagandai tarp svetimųjų, nutarė tai pažymėti viešai ir paskyrė ne asmeninę, bet kolektyvui, Lietuvių Dailės Institutui 5000 RM premiją."

Vykdomoji Taryba, parodžiusi Lietuvių Dailės Instituto atveju prielankumą ir materialinę paramą, turėtų būti gražiu paskatinimu ir kitoms mūsų tremtinių centrinėms organizacijoms, bendruomenėms ir paskiriems asmenims, jog savos meno kultūros rėmimas yra visų tautiečių pareiga bei garbės reikalas.

Vytautas A. Braziulis

LINKSMŲ VELYKŲ!
Linkime Draugams ir Kostumeriams

Z. LAKES
VYRŲ APRĖDALŲ KRAUTUVĖ
1818 S. Halsted St. CAnal 6-4763

NELAUKITE—
RYTOJ GALI BUTI PERVĖLU!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1548-54
Telefonas CEntral 6—5208
Generaliai Agentai Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ
Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

WESTWOOD LIQUOR STORE
Mr. ALEX. ŠIMKUNAS, Sav.
Visados didelis pasirinkimas degtinės, vyno, alaus gerti prie baro ir neštis namo.
2441 West 69th St. Tel. PRospect 6-5951

Linksmų Velykų Linkime Draugams ir Kostumeriams
URBA GĖLININKAS
GĖLĖS MYLINTIEMS, VESTUVĖMS, BANKIETAMS, LAIDOTUVĖMS, PAPUOŠIMAMS.
4180 ARCHER AVENUE
Phone LAfayette 3-5800 arba 5870

Velykų Šventės Proga Sveikiname Visus Mūsų Kostumerius su Gėlėmis
Lovick's
Florist
3316 So. Halsted St. Tel. YArds 7-7308

Linksmų Pavasario Švenčių—VELYKŲ
Visiems Draugams ir Kostumeriams Linki

MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
3319 So. Lituanica Ave.
Tel. YArds 7-1138-1139
6845 So. Western Ave.
Tel. PRospect 6-0099
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse, gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

Linksmų Velykų Linki Visiems Chicagos Lietuviams
NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASSOCIACIJOS

J. LIULEVIČIUS
4348 SO. CALIFORNIA AVENUE Phone LAFAYETTE 3-3572
P. J. RIDIKAS
3354 SO. HALSTED STREET 710 WEST 18th STREET
Telephone YARDS 7-1419
I. J. ZOLP
1646 WEST 46th STREET Phone YARDS 7-0781
LACHAWICZ IR SUNUS
TEL.: VIRGINIA 7-6672 and 6673
2314 WEST 23rd PLACE 10756 SO. MICHIGAN AVE.
L. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVENUE Phone PULLMAN 5-9661
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVENUE Phone YARDS 7-4908
PETRAS P. GURSKIS
659 WEST 18th STREET TEL.: SEELEY 3-5711